

 $N_{2} N_{2} 217 - 218 (20981)$

2015-рэ илъэс

МЭФЭКУ ШЭКІОГЪУМ и 19

> кыхэтыутыгьэхэр ыкіи нэмыкі къэбархэр тисайт ижъугьотэщтых WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

ПАРЛАМЕНТЫМ ИЯ LII-рэ ЗЭХЭСЫГЪУ

Тыгъуасэ, шэкІогъум и 18-м, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм зичэзыу зэхэсыгьо иІагь. Ащ хэлэжьагьэх АР-м и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Асльан, Премьер-министрэу КъумпІыл Мурат, федеральнэ инспектор шъхьа Гэу ЛІы Гужъу Адам, АР-м и Апшъэрэ Суд и Тхьаматэу Трэхьо Аслъан, Конституционнэ Судым и Тхьаматэу ЛІыхьэтыкъо Аскэр, прокурор шъхьа-

Іэу Василий Пословскэр, федеральнэ ыкІи шъольыр къулыкъухэм, муниципальнэ образованиехэм япащэхэр. Зэхэсыгьор зэращагь Парламентым и Тхьаматэу Владимир Нарожнэмрэ ащ игуадзэу Іащэ Мухьамэдрэ.

Проектым дырагъэштагъ

ПстэумкІи Іофыгьо 50 депутатхэм аухэсыгъэ повесткэм хэтыгъ. Ахэм атегущыІэнхэр рамыгъажьэзэ АР-м и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан УФ-м и Президентэу Владимир Путиным зыloкlэм зытегущыІагьэхэм, Іофыгьоу ащ лъигъэІэсыгъэхэм депутатхэр щигъэгъозагъэх. Адыгеим процент 62-м нэсэу дотацие къыфакІощтыгь, экономикэм хэхъоныгъэу ышІыгъэхэм яшІуагъэкІэ ар процент 39-м нэсэу къеlыхыгъ. Темыр Кавказым иреспубликэхэр пштэхэмэ, ащкІэ Адыгеир апэ ит. Къэралыгъом ипащэ ащ зэригъэразэрэр къызэрэхигъэщыгъэр ТхьакІущынэ Аслъан къыІуагъ. Республикэм игумэкІыгъохэу Президентым лъигъэІэсыгъэхэм къатегушыІэзэ, диагностическэ гупчэу рахъухьагъэм игугъу зэрэфишІыгъэр ыкІи ащ пэІухьанэу сомэ миллион 600 къатІупщынэу зэрэкІэтхагьэр къыІуагь. Джащ фэдэу ціыфхэр псэу зэшъощтхэм икъэкІуапІэхэм апае ІэпыІэгъу зэрящык агъэм щигъэгъозагъ, бюджетыр зыпкъ рагъэуцожьыным фэшІ сомэ миллиардрэ миллион 500-кІэ ІэпыІэгъу къафэхъунхэу къэралыгъом ипащэ ельэІугь. Ахэр зищыкІэгьэ министерствэхэм Президентым афигьэзагьэу, мы уахътэм ахэплъэх.

– Къуаджэу Улапэ дэжь тетлъхьэгъэ лъэмыджэу зэкІэри зыгъэгумэкІырэм иІоф зынэсыгьэми шъущызгьэгьуазэмэ сшІоигъу, — къыІуагъ АР-м и Ліышъхьэ. — Адыгеимрэ гъунэгъу Краснодар краимрэ зэзыпхыщт лъэмыджым ишІынкІэ тэ пшъэрылъхэу тиІагъэхэр икъу фэдизэу гъэцэкІэгъахэхэу щытыгъ, краир ары къэнагъэр зэшІозыхын фэягъэр. ЗэдэгущыІэгьоу адэтшІыгьэхэм яшІуагъэкІэ, Іофхэр зы чІыпІэ икІыгъэх, джырэблагъэ яІофшІэн рагъэжьагъ, къихьащт илъэсым лъэмыджыр ухыгъэ хъунэу тэ-

Шапсыгъэ псыІыгъыпІэм иІофхэм алъэныкъокІэ зэшІохыгьэ хъугъэхэми Ліышъхьэм ягугъу къышіыгъ.

Нэужым Къэралыгъо Советым — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэм АР-м имэз хъызмэт и ГъэІорышІапІэ ипащэу Былымэхьэ Рэщыдэ Парламентым ищытхъу тхылъэу фагъэшъошагъэр ритыжьыгъ. Повесткэм щыгъэнэфагъэу апэу тегущыІагьэх ыкІи дырагьэштагь Къушъхьэ Раситэ АР-м и ЛъытэкІо-уплъэкІокІо палатэ иаудиторэу гъэнэфэгьэным. Нэужым «Правительственнэ сыхьатым» къыхиубытэу къэралыгъо ыкІи муниципальнэ чіыгу Іахьхэр ыпкІэ хэмылъэу ятыгъэнхэм, сабыищ ыкІи нахьыбэ зэрыс

унагьохэм чІыгу Іахьхэр ыпкІэ хэмыльэу ятыгъэнхэм афэгъэхьыгъэ законхэр гъэцэкlагъэхэ зэрэхъухэрэм. Ащ щигьэгьозагьэх АР-м мыльку зэфыщытыкІэхэмкІэ и Комитет ипащэу Ирина Бочарниковам. Іофхэм язытет къызытегущыІэм ыуж, депутатхэм яупчІэхэм джэуапхэр къаритыжьыгъэх.

Мы зэхэсыгъом депутатхэр щытегущы агъэх 2016-рэ илъэс бюджетым фэгъэхьыгъэ законым ипроекти. АР-м финанс ІофхэмкІэ иминистрэу Долэ Долэтбый ащ анахь шъхьа эу щагъэнэфагъэхэм къатегущы агъ. Къэралыгъом иэкономикэ къиныгьоу къызэпичыхэрэм апкъ къикіыкіэ хэпшіыкіэу щыкіагъэ зэрэфэхъурэр ащ къыІуагъ. Прогнозэу ашІыгьэхэм къызэрагьэльэгьуагьэмкІэ, бюджетыр пстэумкІи сомэ миллиард 12рэ миллион 396-рэ зэрэхъущтыр. ХэбзэІахьэу ыкІи мыхэбзэlахьэу сомэ миллиарди 7-м ехъу къыхэлъхьагъэ хъущт. Зымыгъэзэжьын мылъкоу сомэ миллиарди 4-рэ миллион 476-м ехъу федеральнэ ахъщэу республикэм къыфэкІощт, дотацием лъэшэу къыщыкІагъ, зэкІэмкІи ар сомэ миллион 677-рэ зэрэхъущтыр. АР-м иминистрэхэм я Кабинет иІэпэчІэгьэнэ фонд къыщагьэкІэщтэп, ар сомэ миллиони 100-у агъэнэфагь. Бюджетым епхыгьэхэм ялэжьапкІэ мы илъэсэу икІырэм зыфэдизыгъэм ехъущтэп ыкІи къыщыкІэщтэп.

Бюджет, финанс ыкІи хэбзэ ахь политикэмк э Парламентым икомитет ипащэу Мырзэ Джанбэч бюджетым щыгъэнэфагъэхэм комитетым хэтхэр зэратегущы агъэхэм ык и зэрадырагьэштагьэм щигьэгьозагъэх. ЛъытэкІо-уплъэкІокІо палатэм ипащэ иІэнатІэ зыгъэцакІэгорэ Павел Стаценкэм бюджетым ипроект ащ фэгъэхьыгъэ хэбзэгъэуцугъэм зэрэдиштэрэр къыІуагъ. Депутатхэр тегущыІэхи, апэрэ еджэгъумкІэ законопроектыр аштагь.

Джащ фэдэу тегущы агъэх ыкІи апэрэ еджэгъумкІэ аштагъ шІокІ зимыІэ медицинэ страхованием ибюджетэу 2016-рэ илъэсым телъытагъэм фэгъэхьыгьэ законопроектри. Депутатхэр нэужым зытегущы агъэхэм ыкІи аштагъэхэм ащыщых чіыпіэ зыгьэіорышіэжьыпІэхэм, хэдзынхэмкІэ Гупчэ комиссием, административнэ хэукъоныгъэхэм, коррупцием пэшІуекІогъэным, фэтэрыбэ хъурэ унэхэм ягъэкІэжьын, социальнэ ІэпыІэгъум, коммунальнэ фэlo-фашlэхэм апае компенсациехэм, унагъом, ныхэм, тыхэм ыкІи сабыигъом якъэухъумэн, нэмык лъэныкъохэм афэгъэхьыгъэ законхэм зэхъокІыныгъэхэр афэшІыгъэнхэм афэгъэхьыгъэ законхэр, законопроектхэр.

Урысыем исубъект зэфэшъхьафхэм яхэбзэгъэуцу органхэр кІэщакІо зыфэхъугъэ джэпсальэхэми, хэбзэгьэуцугьэ зэфэшъхьафхэм зэхъокІыныгьэхэр афэшыгьэнхэм афэгьэхьыгъэ законхэм япроектхэм еплъыкІэу афыряІэхэми депутатхэр атегущы агъэх.

ХЪУТ Нэфсэт. Сурэтхэр А. Гусевым тыри-

Мэхьанэшхо зиlэ Іофыгъохэм атегущыІагъэх

ХэбзэухъумэнымкІэ координационнэ комиссием зичэзыу зэхэсыгъоу тыгъуасэ иІагъэм тхьамэтагьор щызэрихьагъ Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Асльан. Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, федеральнэ инспектор шъхьаІэу ЛІыІужъу Адам, Адыгеим и Премьер-министрэу КъумпІыл Мурат, АР-м и Апшъэрэ хьыкум и Тхьаматэу Трахьо Асльан, республикэм ипрокурор шъхьаІэу Василий Пословскэр, щынэгьончъэнымкІэ федеральнэ къулыкъум и ГъэІорышІапІэу Адыгеим щыІэм ипащэу Олег Селезневыр, хэбзэухъумэкІо къулыкъухэм ыкІи муниципальнэ образованиехэм япащэхэр, нэмыкІхэри.

Украинэм щыкІорэ заом ыпкъ къикіыкіэ зиунэ къэзыбгынагъэхэу, джырэ уахътэм Адыгеим щыпсэухэрэм яфэІофашіэхэр зэрагъэцакіэхэрэм, ахэр социальнэу къзухъумэгъэнхэмкіэ, Іофшіэпіэ чіыпіэхэр ягъэгъотыгъэнхэмкІэ зэшІуахырэм фэгъэхьыгъагъ апэрэ Іофыгьоу зэхэсыгьом къыща!этыгъэр. Мыщ епхыгъэу къэгущыlагъэх УФ-м кощын ІофхэмкІэ ифедеральнэ къулыкъу иотделэу АР-м щыІэм ипащэу Алексей Климовыр, Адыгеим ІофшІэнымкІэ ыкІи социальнэ хэхъоныгъэмкІэ иминистрэу Осмэн Альберт, цІыфхэм ІофшІэн ягьэгъотыгъэнымкІэ къэралыгъо къулыкъум и ГъэІорышІапІэу республикэм щыІэм ипащэ игуадзэу Шъынэхъо Байзэт.

А. Климовым къызэриІуагъэмкІэ, 2014-рэ ильэсым къышегъэжьагъэу егъэзыгъэкІэ Украинэм щыщ нэбгырэ мини 6-м ехъу Адыгеим къэкІуагъэх. Непэрэ мафэм ехъулІзу къинагъэр нэбгырэ 4300-рэ мэхъу, ахэм ащыщэу 1400-р мы илъэсым республикэм къихьагъэх. Украинцэхэр тикъэралыгъо исынедитыныгъэ къязытырэ тхьапэхэр къулыкъум афегьэхьазырых. Илъэсэу тызыхэтым имэзи 9 миграционнэ учетым нэбгырэ 1350-рэ хагьэуцуагьэх, охътэ гъэнэфагъэкІэ республикэм щыпсэунхэмкlэ фитыныгъэ къаратынэу нэбгырэ 565мэ къулыкъум зыкъыфагъэзагъ.

АР-м иминистрэхэм я Каби-

нетрэ кощын ІофхэмкІэ федеральнэ къулыкъумрэ зэзэгъыныгъэу зэдашІыгъэм диштэу Украинэм къикІыгьэхэм яфэІофашІзхэм ягьэцэкІэн, ахэр щы--еф мехнестегостестех местине! ІорышІэщт Іофтхьабзэхэм язэшіохын пэіухьащт ахъщэр федеральнэ гупчэм къекІы. 2014рэ илъэсым трансфертыр сомэ миллион 13,9-м ехъугъ, 2015рэ илъэсым а пчъагъэр сомэ миллион 16,4-м шІокІыгь. Осмэн Альберт къызэријуагъэмкіэ, охътэ гъэнэфагъэкІэ зыщыпсэущтхэ чІыпІэхэу республикэм къыщызэlуахыгъэхэм джырэ уахътэм нэбгырэ 200-м ехъу ачІэс, ахэм ащыщэу 71-р сабыих, 19-р — пенсионерых. Чыпіэ къин ифэгъэ ціыфхэм яфэю-фашіэхэр зэрифэшъуашэу агъэцакІэх, ящыкІагъэр арагъэгъоты.

Шъынэхъо Байзэт къызэрэхигъэщыгъэмкіэ, ГъэІорышіапіэм ишіуагъэкіэ Украинэм къикіыгъэ нэбгырэ 682-мэ Іофшіапіэ арагъэгъотыгъ. Уплъэкіунэу зэхащагъэхэм язэфэхьысыжьхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкіэ, зиунэ къэзыбгынэгъэ ціыфхэм янахьыбэхэм Іофшіэкіо къызэрыкіо сэнэхьатхэр яіэх е зи аіэкіз-

лъэп. Ар къыдалъытэзэ ахэм Іофшіапіэ къафагъоты, лэжьапкіэр зышіомакіэхэу, нэмыкі шъолъыр кіонэу фаехэм Іэпы-Іэгъу афэхъух.

— Украинэм къикlыгъэ ціыфхэм ІэпыІэгъу тафэхъу, амалэу тиІэмкІэ тишІуагъэ ятэгъэкІы. Хэбзэгъэуцугъэр зымыукъохэу тикъэралыгъо, тиреспубликэ къихъэрэ пстэуми тигуапэу, зэрифэшъуашэу тапэгъокіыщт. Ау кощын Іоф политикэм ылъэныкъокіэ непэ республикэм гумэкіыгъохэр иіэхэшъ, ахэр дэгъэзыжыыгъэнхэм тынаіэ тедгъэтын фае, — къыІуагъ Тхьакіущынэ Аслъан.

Хэбзэгъэуцугъэм къызэригъэнафэу, зянэ-зятэ зимыlэжьхэм псэупlэхэр ягъэгъотыгъэнымкlэ lофэу агъэцакlэрэм къытегущыlагъэх AP-м псэолъэшlынымкlэ, транспортымкlэ, псэупlэ-коммунальнэ ыкlи гъогу хъызмэтхэмкlэ и Министерствэ ипащэу Валерий Картамышевымрэ Адыгеим гъэсэныгъэмрэ шlэныгъэмрэкlэ иминистрэ игуадзэу Къэрэтэбэнэ Махьмудрэ.

В. Картамышевым къызэри-ІуагьэмкІэ, джырэ уахътэм ехъулІзу зянэ-зятэ зимыІзжьхэу псэупІэхэр зэратынхэ фаехэм яспискэ нэбгырэ 781-рэ хэт. 2014-рэ илъэсым псэупІэ 25рэ ахэм афащэфыгъ. Илъэсэу тызыхэтым мы программэм игъэцэкІэн сомэ миллион 206,5рэ пэlуагъэхьанэу щыт. Сомэ миллиони 190-р республикэ бюджетым, адрэр федеральнэ гупчэм къатІупщы. Ащ ишІуагъэкІэ мы купым хэхьэрэ нэбгырэ 238-мэ псэупіэхэр арагьэгьотыщтых. Джырэ уахътэм ехъулІэу республикэм имуниципальнэ образованиехэм псэолъэш организациехэм зэзэгъыныгъэче етке-енке уехестышары дех мыІэжьхэм фэтэрыбэу зэхэт унэхэр афашых. А ІофшІэныр тапэкіи льагьэкіотэщт, ахэр социальнэу къэухъумэгъэнхэм анаІэ тырагъэтыщт.

Къумпыл Мурат къызэријуа-гъэмкіэ, зянэ-зятэ зимыіэжь-

хэм ящыкіэгьэ псэупіэхэр ыпэкіэ афащэфыщтыгьэмэ, джы ащ фэдэ псэуальэхэр, фэтэрыбэу зэхэт унакіэхэр шіыгьэнхэр нахь тэрэзэу къыхахыгь. Ащ фэдэ екіоліакіэм ишіуагьэкіэ ильэсым къыкіоці псэупіэ зэратын альэкіыщтхэм япчъагьэ нахьыбэ мэхъу.

— Мы Іофыгьом изэшІохын мэхьанэшхо зэриІэр, ащкІэ пстэуми пшъэдэкІыжьышхо зэрэтхьырэр дэгьоу къыдгурэІо. Ащ пае ащ фэгьэзэгьэ Министерствэхэм, муниципалитетхэм мы льэныкьомкІэ яІофшІэн нахь агьэльэшын, зянэ-зятэ зимыІэжьхэм яфэІо-фашІэхэр зэрифэшьуашэу агьэцэкІэнхэм анаІэ тырагьэтын фае, — къыІуагь ТхьакІущынэ Аслъан.

Координационнэ комиссием 2016-рэ илъэсым иапэрэ мэзих юф зэришіэщтыр щырахъухьагъ, нэмыкі іофыгъохэми атегущыіагъэх, унэшъо гъэнэфагъэхэр ашіыгъэх.

Мы Іофтхьабзэм ыуж терроризмэм пэшіуекіогьэнымкіэ республикэ комиссиемрэ оперативнэ штабымрэ зимычэзыу зэхэсыгъо я агъ. Непэ КъокІыпІэ Благъэм, дунаим инэмыкі чіыпіэхэм заоу ащыкіохэрэм, террористическэ организациехэм жъалымыгъэу зэрахьэрэм, лажьэ зимыІэ цІыфхэр зэраукіыхэрэм, нэмыкі лъэныкъо дэйхэм Урысыем щыпсэухэрэр ащыухъумэгъэнхэмкІэ пшъэрылъэу щыІэхэм къатегущыІагь мы къулыкъум и Гъэ-ІорышІапІзу Адыгеим щыІзм ипащэу Олег Селезневыр. Террористхэм Урысыем икъухьэлъатэ къызэрагьэуагьэм, Францием теракт къызэрэщыхъугъэм цІыфхэр лъэшэу зэрадзагъэх. Ащ дакloy организациеу «Ислъам къэралыгъор» зыфиlорэм хахьэхэрэм япчъагъэ нахьыбэ мэхъу, Урысыем ицІыф минищ фэдиз террористхэм аготхэу мэзаох. Дунаир зыщыбырсыр лъэхъаным, тикъэралыгьо, республикэм щыпсэухэрэм сакъыныгъэ къызхагъэфэн, цІыфхэр бэу зыщызэрэугьоирэ чІыпіэхэм ящынэгъончъагъэ къэухъумэгъэн зэрэфаер О.Селезневым къыІуагъ. Зэхэсыгъом къызэрэщаlуагъэмкlэ, непэ щегъэжьагъэу республикэ полицием гъэлъэшыгъэ шыкІэм те-

тэу къулыкъу ыхьыщт. Хэбзэухъумэкlо къулыкъухэм ямызакъоу, обществэми сакъыныгъэ къызхигъэфэн, тызэгъусэу террористхэм тапэшlуекloн зэрэфаер АР-м и ЛІышъхьэ къыlуагъ.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

МЭРЭТЫКЪО Фатіимэт Хьазраилэ ыпхъур

Шэуджэн районым щыпсэухэрэм лъэшэу гухэк ащыхъугъ ыныбжь илъэс 49-м итэу Мэрэтыкъо Фат имэт Хьазраилэ ыпхъум идунай зэрихъожьыгъэр.

ФатІимэт Хьазраилэ ыпхъум (тэ ащ ЖаннэкІэ теджэщтыгъ) игъашІэ кІыхьэ мыхъугъэми, дахэу, лъытэныгъэ къыфашІэу щыІагъ. Ар цыфышюу, хьалэлэу шытыгь. хьакІэхэм дахэу апэгъокІыщтыгъ. Иунапчъэ сыдигъуи ныбджэгъухэм, гъунэгъухэм, Іахьылхэм афызэІухыгъагъ. Къоджэ ефэндэу Мэрэтыкъо Мурат Пушэ ыкъом ишъхьэгъусагъ, ащ игушІуагъуи икъини ренэу дигощыщтыгъ, зэшъхьэгъусэхэм къорэ пхъурэ зэдапіугь. Фатіимэт ціыфхэр икІэсагъэх, лІакъоу зыхэхьагьэм уасэ фишіыщтыгь, ежьхэри дэгъоу къыфыщытыгъэх. ФатІимэт ынэгу нэфыр къыкІихэу щытыгъ, цІыфэу къэзыуцухьэрэмэ гуфэбэныгъэ афыриlагъ. Ащ исэмэркъэу дахэрэ игущыІэ фабэрэ лъэшэу тафыщыкІэщт.

Фатіимэт дэгьоу зышіэщтыгьэхэм чіэнэгьэшхо ахьыгь. Ціыфхэм уащымыгьупшэным, шіукіэ уигугьу ашіыным мэхьанэшхо иі.

Къинышхо къазыщыфыкъокlыгъэ мафэхэм Мэрэтыкъохэм яунагъо исхэм тадэшъыгъо, якъин адэтэгошы.

Фатіимэт ціыф нэгуихыгъэу, хьалэлэу щытыгъ. Джарэущтэуи егъашіэм ар тыгу илъыщт.

> Иныбджэгъухэр, иlахьылхэр, игъунэгъухэр

Ошіэ-дэмышіэ іоф къэмыхъуным фэші

ШэкІогъум и 17-м къыщегъэжьагъэу и 19-м нэс Урысые Федерацием ошІэ-дэмышІэ ІофхэмкІэ и Министерствэ команднэ-штаб егъэджэнхэр зэхещэх. ОшІэ-дэмышІэ Іоф къин къэхъумэ, ащ идэгъэзыжьын фэгъэхыгъэу къэралыгъом ишъолъыр зэфэшъхьафхэм Іоф зэрашІэщтыр мэфищым къыкъоцІ къагъэлъэгъощт.

УФ-м ошІэ-дэмышІэ ІофхэмкІэ и Министерствэ игъэІорышІапІэхэу Урысые Гупчэм, Къыблэ ыкІи Къырым федеральнэ шъолъырхэм Іоф ащызышІэхэрэр арых егъэджэнхэм ахэлажьэхэрэр. Пшъэрылъ шъхьаІэу Іофтхьабзэм иІэр сыд фэдэрэ тхьамыкІагъо къэхъугъэми ціыфхэм ящыІэныгъэ къызэтегъэнэгъэныр ары.

Урысые Федерацием ошІэ-

дэмышіэ Іофхэмкіэ и Министерствэ шъолъырхэм азыфагу зэхищэгъэ егъэджэнхэм афэгъэхьыгъэ видеоселектор зэхэсыгъоу тыгъуасэ щыіагъэм Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан хэлэжьагъ.

Видео зэпхыныгъэ шіыкіэм тетэу шъолъырхэм яіофшіэн зэрэзэхащэрэм, пшъэрылъэу зыфагъэуцужьхэрэр гъэцэкіа-

гьэхэ зэрэхъурэм, зэрэхьазырхэм защигьэгьозагь УФ-м ошіэдэмышіэ Іофхэмкіэ иминистрэ игуадзэу Владимир Степановым.

Іофтхьабзэхэр республикэм зэрэщыкІохэрэр министрэм игуадзэ АР-м и Ліышъхьэ щигьэгьозагъ. ТхьакІущынэ Асльан къызэриІуагъэмкіэ, ятІонэрэ мафэ хъугъэу команднэштабнэ егъэджэнхэр Адыгеим зэрифэшъуашэу щэкІох. Ошіэдэмышіэ Іоф къэмыхъунымкіэ, пшъэрылъэу къагъэуцугъэм диштэу Урысые зэикі системэм ишъолъыр подсистемэ ыкіи граждан ухъумэным Іоф ешіэ. Ошіэ-дэмышіэ Іоф къэхъумэ, псынкізу макъэ зэг

рагъэlущт ыкlи шlэхэу къызэрэзэрэугъоищт шlыкlэхэр апэрэ мафэм къагъэлъэгъуагъэх.

Ом изытет ыпкъ къикlыкlэ ошlэ-дэмышlэ lофхэр къэмыгьэхъугъэнхэм ыкlи ахэр дэгьэзыжыыгъэнхэм фэшl къэралыгъо ухъумэным, гъэцэкlэкlо хабзэм ыкlи муниципалитетхэм зэхагъэуцогъэ планхэр зэхафыгъэх.

Тхьамыкlэгьо lофхэр къэхъухэмэ, ахэм ядэгъэзыжьын пыльыщтых мэшlогъэкlосэ-къэгъэнэжьын гарнизонхэр ыкlи штатым хэмыт аварийнэ-къэгъэнэжьын куп зэхэщагъэхэр. А къулыкъухэм акlyачlэхэр ыкlи агъэфедэщт амалхэр ауплъэкlугъэх.

Тхьакіущынэ Аслъан къызэриіуагъэмкіэ, зэкіэмкіи ошіэдэмышіэ Іоф ин республикэм къыщыхъумэ, ар дэзыгъэзыжьыщт нэбгырэ 1300-рэ ыкіи техникэ 262-рэ фэхьазыр.

Урысые Федерацием граждан ухъумэнымкіэ ыкіи ошіэдэмышіэ іофхэмкіэ и Министерствэ иунашъокіэ «За содружество во имя спасения» зыфиіорэ медалэу АР-м псауныгъэр къэухъумэгъэнымкіэ иминистрэу Мэрэтыкъо Рустем къыфагъэшъошагъэр іофтхьабзэм икізухым АР-м и Ліышъхьэ ритыжьыгь.

ПАТІЫКЪО Анет.

къызэреджэхэрэр, ар къызэрагурыІогьэ шІыкІэр къяплъыхэрэм зэранагъэсыжьырэр ары.

ТІэшъу Светланэ тызэрэщигъэгъозагъэмкіэ, урысыбзэкіэ къаіогъэ усэхэм «Литературная АдыгеякІэ» яджагъэх. Усэ къеджэхэрэм ятэ е ятэжъ ытхыгъэр къыхахэу, ащ гупшысэу хэлъыр апэблагъэу ыкІи зэрифэшъуашэм тетэу цІыфхэм алъагъэІэсэу проектым хэлэжьагъэхэм ахэтыгъэр макІэп. Тэу Замирэ ятэу Мырзэ Дзэпщ иусэхэм къяджагъ. ХьакІэмыз Сусанэ ятэу Бэгъ Нурбый итхыгъэхэм цІыфхэр нэІуасэ афишІыгъэх.

Къуекъо Налбый, МэщбэшІэ Исхьакъ, Бэрэтэрэ Хьамедэ, Хъунэго Саидэ, ЛІыхэсэ Мухьдинэ, КъумпІыл Къадырбэч ыкІи нэмыкІ тхакІоу тиІэхэм яусэхэр проектым хагъэхьагъэх. Іофтхьабзэм хэлэжьэрэ цІыфым пэблэгьэ усэр ежьежьырэу къыхихыщтыгъэ е ТІэшъу

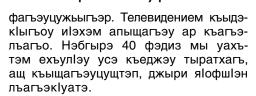
– Къыхэзгъэщы сшІоигъу сиІофшІэгъоу, мы проектым игъэцэкІэнкІэ ІэпыІэгъу къысфэхъурэ ЛІыпцІэ Адамэ. Творчествэм фэщэгъэ цІыфэу ар щыт. Монтажым фэlэзэ дэд, мэкъамэри дэгъу дэдэу зэхехы, — игущыІэ льегьэкІуатэ ТІэшъу Светланэ. — Джащ фэдэу Къэбэртэе-Бэлькъар театрэм ирежиссерэу ЕмкІужь Андзор сызэрэфэразэр къасіо сшіоигъу. Мыщ фэдэ проект зэрэдгъэхьазырырэр зызэхехым ащ лъэшэу шІогьэшІэгьон хъугьэ ыкІи игуапэу къыхэлэжьагъ. КъэбэртэябзэкІэ мэгущыІэми, усэр адыгабзэкІэ зэригъэшІагъ. Ащ къыщымыуцоу монтаж тшІы зэхъуми ІэпыІэгъу къытфэхъугъ, ишІэныгъэхэмкІэ къыддэгощагъ.

Усэхэр тетхагьэхэу къызэрагьэльа-

Усэм имэфэк І

Къэралыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгеир» кІэщакІо зыфэхьугьэ проектэу «Адыгеим иус» зыфиюрэр чьэпыогъум и 19-м къыщегъэжьагъэу республикэм щэкю. 2015-рэ илъэсыр литературэм и Ильэсэу зэрагьэнэфагьэм кындыхэльытагьэу тиціыф ціэрыюхэр Адыгэ Республикэм щыпсэурэ тхакохэм якьэлэмыпэ кыпыкыгьэ усэхэм кыяджэх, къяплъырэ пстэури ахэм нэІуасэ афашІых.

— Усэхэр зыхэдгъэлэжьэрэ проект апэрэу тшІыгъэ сІоми хэукъоныгъэ хъущтэп, — еІо тигущыІэгъу. — Гухэльэу тиlагьэр тижурналистхэр, тиорэдыІохэр, нэмыкІ лъэныкъохэмкІи Іоф зышІэхэу усэ къеджэным фэмыкъулайхэм ар зэрагьэцакІэрэр зэдгьэльэгъуныр ары. Актерхэр усэ къеджэным фэгъэсагъэх, ар дэгъоу къадэхъу, ау цІыфхэм нахь ашІогьэшІэгьон хъугьэр нэмыкі сэнэхьатхэр зыіэкіэлъхэр усэ

Светланэ ащ нахь къекІущтэу ылъытэрэр къыфыхихыщтыгъэ.

– Усэу «Пщынаом иорэд» зыфи-Іорэм сызеджэм, Мышъэ Андзаур зэрэпэблэгъэ дэдэр, идунэеплъыкІэкІи, игупшысэхэмкІи ар къызэрекІущтыр къызгурыІуагъ. Ежьми усэр зелъэгъум, нэмыкі лъыхъужьыгъэп, ыгукІэ ар ыштагъэ хъугъэ, — elo тигущыІэгъу.

ТІэшъу Светланэ къызэриІуатэрэмкІэ, цІыфым ыгукІэ пэблэгъэ усэ къызэрэбгьотыщтыр псынкІэп, ау ащ нахь Іоф ин къызпыкІырэр зэрэзэхэбгъэуцожьыщтыр, зэрэзэбгьэкІужьыщтыр ары. Усэм пхырыщыгьэ темэм, къызэрэІогьэ макъэм елъытыгъэу къекІущт мэкъамэр ахэм кlагъэуцо. Ащ охътабэ ехьы. КІыбымкІэ къэлъэгъощт сурэтри усэм елъытыгъэу къыхахы.

гъорэм имызакъоу, Лъэпкъ театрэм исценэ къыщеджэнхэ гухэлъ зэряІэр тигущыІэгъу къытфиІотагъ.

– Лъэпкъ театрэмрэ АР-м и Къэралыгъо академическэ къэшъокІо ансамблэу «Налмэсымрэ» зэгъусэхэу культурэм и Илъэс къызэІуахыгъагъ. Джащ фэдэу театрэмрэ Адыгэ телевидениемрэ зэгъусэхэу литературэм и Илъэс усэхэмкіэ зэфашІыжьын гухэлъ

Лъэпкъ театрэм ипащэу Шъхьэлэхъо Светланэ иІ. Ащ фэгъэхьыгъэ гупшысэхэмкІэ къыддэгощагъ, гухэлъым изэшІохын джырэ уахътэ тыдэлажьэ, -elo Тlэшъу Светланэ.

«Адыгеим иус» зыфиІорэ проектым хэлэжьагьэхэр Интернетым къырагьахьэх. Ахэм ащыщэу нахьыбэрэ зэпльыгьэхэу, цІыфхэм нахь къыхагьэщыгьэхэр сценэм тетхэу усэм къеджэнхэу Іофтхьабзэм изэхэщакІохэм агъэнафэ.

Тилъэпкъ ылэжьыгъэ культурэр, бзэу Іулъыр, хабзэу хэлъыр зэрэдунаеу агъэшІагьозэ сыдигьуи къэтхьыгь. Ахэр лъыдгъэкІотэнхэм, Адыгэ Республикэм ибаиныгъэ шыфхэм ялгъэшІэным. тиныбжыык Іэхэр адыгэ лъэпкъым ик Іэн нэІуасэ фэхъунхэм, агъэлъэпІэным мыщ фэдэ проектхэр фэlорышlэх.

ГЪОНЭЖЬЫКЪО Сэтэнай.

Тиреспубликэ щатхыгьэ усэ зэкlужьхэр цІыфхэм зэхарагъэхынхэр, якъэтынхэм яплъырэ пстэуми ахэр нахь апэблагъэ, якlасэ хъунхэр ары проектыр зыгъэхьазырыгъэхэм пшъэрылъэу зы-

— ЦІыфхэм тикъэтынхэр нахь ашІо-

къытфеlуатэ «Адыгеим иус» зыфи-

гъэшІэгьонынхэм пае илъэс къэс Адыгэ

телевидением проектхэр егъэхьазырых,

гъэр. Ащ фильми 8 хэхьэгъагъ. «Джэ-

ащ къыкІэлъыкІоу тшІыгъагъэ. Ар филъ-

кІыгъэх.

Адыгеим икъэлэ шъхьаіэ гъэсэныгъэм иучреждениехэу дэтхэм ягъунэгъу лъэсрыкю зэпырыкіыпіэхэм нэфрыгъуазэхэр атырагъэуцох.

эфрыгьозэ

Мыекъопэ къэлэ администрацием ипресс-къулыкъу къызэритыгъэмкІэ, урам-гьогу сеть 29-мэ Т-7-м фэдэ нэфрыгъуазэхэр охътэ кlэкlым къыкlоцl атырагьэуцощтых. Ахэм ащыщхэм ягьэуцун рагъэжьагъэу макІо. ЛъэсрыкІо зэпырыкІыпІэм транспортыр зезыфэ-

29-рэ агъэуцущт

хэрэр къызэрекІуалІэхэрэм анаІэ тырадзэным нэфрыгьозакІэхэу гьожьышьокІэ къэнэфыщтхэр фэlорышІэщтых. Джащ фэдэу мы чІыпІэхэм хэушъхьафыкІыгьэ гьогу тамыгьэхэр ыкІи гьучІ къэшІыхьагъэхэр атырагъэуцощтых. Ахэм апэ-Іухьащт мылъкур республикэ ыкІи къэлэ бюджетхэм къахэкІыгъ. ІофшІэнхэр шэкІогъу мазэр екІыфэ аухыщтых.

Мыекъуапэ имэрэу Александр Наролиным къызэријуагъэмкіэ, кіэлэцыкіухэр гьогу хъугьэ-шіагьэхэм зэрахафэхэрэм непэ гумэкІыгъо тыха-

дзэ ыкІи ар тинэплъэгъу икІы хъущтэп. ТиныбжыыкІэхэм ящынэгьончъагьэ къэтыухъумэн фае. Гъогур тэрэзэу зэрэзэпачын фаер ядгъэшІэн къодыер арэп, ащкіэ амалэу щыіэхэр ядгъэгьотынхэ фае.

КІэлэцІыкІу гьогу-транспорт фыкьоныгъэр дэгъэзыжьыгъэныр хабзэми, Къэралыгъо автоинспекциеми непэ япшъэрылъ шъхьаІэу щыт.

ІЭШЪЫНЭ Сусан. Сурэтыр Іэшъынэ Аслъан тыри-

Район тхылъеджапіэр зэхищагъ (Дэгьоу Іоф дакіоу унэгьо

Теуцожь районымкІэ Пэнэжьыкъуае щыпсэурэ Нэхэе Нуриет щыІэныгъэ гъогоу къызэринэкІыгъэм, лІэшІэгъуныкъо фэдизрэ библиотекарэу Іоф зешІэ лъэхьаным къинэу ылъэгъугъэхэм къатегущыІэ зыхъукІэ, умыгъэшІэгъон плъэкІырэп.

1933-рэ илъэсым щыІэгъэ гъэуцуагъ. Тадэжь тенэч хьаку къисхыгъагъ. Тхылъ тlэкlуи къытатыгъ, гущыІалъэ ыкіи энциклопедие горэхэри чlэтлъхьасым игъэблэшхуи, зэоуж къиныгъохэми щаухьагъэп.

Арэу щытми, пшъэшъэжъые къопцІэ цІыкІоу гъэсэныгъэ зэригъэгъотыным фаблэщтыгъэм имурад къызыдигъэхъугъ. 1952рэ илъэсым гурыт еджапІэр дэгьоу къызеухым, чылэм дэтыгъэ еджэпІэ-унэу мафэ къэс Нуриет икІуапІэщтыгъэм Іоф щишІэнэу рагъэблэгъагъ. А лъэхъаным а еджэпІэ-унэм щылажьэщтыгьэхэр Бэрэтэрэ Хъаниерэ Хьабэхъу Хъаниерэ. ТІэкіурэ ахэм Іоф адишіагъэу район гупчэм тхылъеджапІэу къыщызэІуахыщтым пащэ зэрэфашІыгъэр, ащ дакІоу библиотекарь сэнэхьат зэригъэгъотын зэрэфаер къыраю.

— А лъэхъаным ащ фэдэ сэнэхьат иlэу районым зи исыгъэп, — elo Hypueт. — Къуаджэхэми тхылъ еджапlэхэр адэтыгъэп. Щыlагъэхэр джа изба-читальнэхэр ары.

Пшъэрылъэу къыфашіыгъэр ыгъэцакіэзэ, заочнэу Ростовна-Дону дэтыгъэ техникумэу тхылъеджапіэхэм яіофышіэхэр къэзыгъэхьазырырэр 1955-рэ илъэсым къыухыгъ. Ащ дакіоу район тхылъ еджапіэм икъызэіухыни чанэу ыуж итыгъ.

— Район тхылъеджапІэр къызщызэІутхыгъагъэр, — elo Нуриет, — почтэм пэчІынатІзу унэ кІыхьэжъэу, чылапхъэхэр зыщауплъэкІущтыгъэ станциер зычІэтыщтыгъэу, джы Джармэкъо Юрэ хапІэ фэхъужыгъэм итыгъэр ары. Апэ столыжъ горэ зэдгъэгъоти, чІэд-

къисхыгъагъ. Тхылъ тІэкІуи къытатыгъ, гущы алъэ ык и энциклопедие горэхэри чІэтлъхьагъэх. ЯтІонэрэ-ящэнэрэ илъэсхэм ахъщэ тlэкlу къытфатlупщыгъ. Гъэзетхэр, журналхэр къиттхыкІыгъагъэх. Хэку тхылъеджапІэри къыддеІэу къыубли дэхэкlаеу зэтегьэпсыхьагьэ тыхъугъагъ. Іофшіэгъоу сиіагъэр Цундышк Гощэфыжь. ПсырыкІыхьаблэм дэсыгьэ лІыжъхэм тялъэlуи мэкlайхэр тфашlыгъагъэх. Нэужым зыщеджэхэрэ зали къызызэІутэхым, ащ Квитко Дусе къезгъэблэгъагъ.

— А зэоуж илъэсхэм тхылъ--ем достионые ехеждя мех кІагъэп, — игукъэкІыжьхэм тащегъэгъуазэ Нэхэе Нуриет. — Чылагьохэм джыри тхыльеджапІэхэр адэтыгъэхэп. Телевизорхэри зиlагъэхэр мэкlэ дэдагъэх. Институтхэм заочнэу ащеджэхэрэр, къытфакІощтыгъэхэр нахьыбэ хъущтыгъэх. Ахэм ящыкІэгьэ тхылъхэр Краснодаррэ Мыекъуапэрэ къафырядгъэхыщтыгъэх. Бэрэ пэмылъэу гъусэ къысфашІыжьыгъэгъэ Лыхъурэе Самэти библиотечнэ техникумыр къыухыгъэу хъупхъэ дэдагъ, иІофшІэн хэшІыкІышхо фыриІагь. Нэужыми Мосвка дэт библиотечнэ институтри заочнэу къыухы-

Тымышъхьахэу, зэдедгъаштэзэ тызэдэлажьэщтыгъэ. Мэртэ мэз тыраупкіы зэхъум (1957 — 1959-рэ илъэсхэм) ащ іоф щызышіэхэрэм ятрактор бригадзу джэджэхьэблэ мэз іапчъэм хэтым къекіокіырэ тхылъеджапіэ афызэхэсщагъзу, джащ нэс лъэсэу тхылъ 20 — 30-р зэ-

кІоцІыпхагъэу, стамэ тельэу схьыщтыгъэ.

Карп АртемовичкІэ еджэхэу районым культурэмкІэ и Унэ идиректорыгъ, — къеlуатэ тигущыІэгъу. — Хыныгъом хэлажьэхэрэм ащ иагитбригадэ хэтхэм тхьаумафэм зэ е тІо концертхэр къафатыщтыгъ. Тэри ахэм заготыдзэти, тхылъхэр механизаторхэм афатщэщтыгьэх, «Боевой листокхэр» къафыдэдгъэкІыщтыгъэх. Уплъэмэ, Очэпщые плъэгъоу, «МыстхъалъэкІэ» заджэхэрэм нэс льэсэу, ттамэхэм тхыльхэр ательхэу тызэрэгьэчэфызэ тыкІощтыгъ.

Нэужым тхылъеджапІэхэр тикъуаджэхэм къащызэІуахыгъагъэх. Джэджэхьаблэ итхылъеджапІэ апэ ХъутІыжъ Хъызыр, етІанэ Хъут Хъание, Къунчыкъохьаблэ — Гъыщ Мирэ, Гъобэкъуае — Тхьаркъохъо Симэ япэщагъэх. Ахэри къэскІухьэщтыгъэх, ашІэщтыр, тетрадым къафыдастхэщтыгь, етІанэ сызыкІокІэ, сыуплъэкІужьыщтыгъ, ІэпыІэгъу сафэхъущтыгъ.

1963-рэ илъэсхэм адэжь Пэнэжьыкъуае культурэм и Унэ зыдашlыхьэм, ащ иятlонэрэ къат унэ дэгъухэр къащаратыгъагъэх, ащ илъэс пчъагъэрэ ищытхъу аригъаlозэ Нэхэе Нуриет lоф щишlагъ, районым итхылъеджапlэ ылъэ тыригъэуцуи, ащ лlэшlэгъуныкъо фэдизрэ пэщэныгъэ дызэрихъагъэу пенсием кlожьыгъэу дахэу мэпсэу.

молым и Теуцожь район иапэрэ секретарыгь, профсоюзым и Теуцожь райком итхьамэтагь, Пэнэжьыкъое совхозым идиректор игодзагь, Пэнэжьыкьое сельпом тюгьогогьо итхьамэтагь.

Лъфыгъиплізу зэдагъотыгъэхэр дэгъоу, дахэу зэдапіугъэх, рагъэджагъэх. Сарэ исэнэ-

хьаткІэ врач. Яблоновскэ поликлиникэм илъэс 35-рэ Іоф щишІагъ. Аслъан Пшызэ аграрнэ университетыр диплом плъыжькІэ къыухыгъ, экономикэ шІэныгъэхэмкІэ кандидат, 1988-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу «МПМК-у Краснодарская-1-м» ипащ. Урысыем, Пшызэ шъолъыр язаслуженнэ псэолъэшІ, Краснодар къэлэ Думэм идепутат. Ащ къыкІэлъыкІорэ Хьиси а университет дэдэр диплом плъыжькІэ къыухыгъ. Фирмэу «XXI век» зыфиІорэм ипащ, илъэсыбэрэ Адыгэкъалэрэ Теуцожь районым яадминистрацие ипащэ игодзагъ. Урысыем ипсэолъэші гъэшіуагъ, Пшызэ изаслуженнэ псэолъэші. Анахыкізу Аскэри псэолъэші, ышнахыжъхэм акіыгъоу Краснодар Іоф щешіэ. Зэкіэми унэгъо дахэхэр ашіагъэх, ахэм къорэлъф, пхъорэлъ 18-у къакізхъухьажыгъэхэр Нуриет ибаиныгъэх.

Нэхэе Нуриети иІофшІагьэхэм ифэшьошэ уасэ хабзэм къафишІыгъ. СССР-м культурэмкІэ и Министерствэ ибгъэхалъхьэ 1975-рэ илъэсым къыратыгъ. Медальхэу «Ветеран труда», «За доблестный труд в ВОВ», юбилейнэ медальхэр, нэмыкІыби иІ. Урысыем и Президентэу В. Путиным къыфаригъэхьыгъэхэ шІуфэс тхылъхэм лъэшэу арэгушхо.

Икізухым альбом гъэкізрэкіагъзу зэлъашізрэ орэдыіоу Нэхушъ Чэримэрэ иунагъо исхэмрэ ежь Нуриетрэ Чэримэрэ зэготхэу атырахыгъэ сурэтхэм анэмыкі зыдэмылъыр къытегьэльэгъу. Къызэрэтфиіотагъэмкіз, Чэримэ икіалэм фэдэу щэгушіукіы, шіу къыдэхъумэ

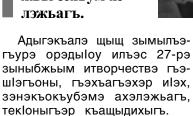
шюнгъу. Илъэси 10-м къехъугъэу Чэримэ концерт къытынэу Мыекъуапэми Краснодарми къызыкюкіэ, блигъэкіырэп. А лъэхъаным узэу иіэр зэкіэ хэжъукіыжьы, жьым зэрихьэу мэхъу. Чэрими гушюу, янэм фэдэу къыпэгъокіы. «Усщэнышъ, мэзитіу горэм садэжь укъэзгъэтыщт» къырею.

— Ау ар сфэукІочІыщтэп, — elo Нуриет. — Чэримэ иунагъо исхэм зэкІэми сашІэ, ишъхьэгъусэ цІыкІу сыдэу цІыфышІуа!

Ыціэр Лиана. Телефонкіэ сыдэгущыіэ, синысэу сэлъытэ. Лъфыгъищ яІ — Ассана, Мурат, Салина. Сапэчыжьэми, сыгукіэ сапэблагъ. Сценэм зыпетыр илъэс 25-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъэ концерт къытынэу Мыекъуапэ къызэкіом, Чэримэ сыіукіагъ. «Дарю добро» зыфиіорэ тхылъэу къыдигъэкіыгъэри къысити, сурэти зэдытырядгъэхи сыгушіоу сыкъэкіожьыгъ.

НЭХЭЕ Рэмэзан. Сурэтхэм арытхэр: Нэхэе Нуриетрэ (джабгъумкіэ) Ліыхъурэе Самэтрэ; Нуриетрэ Чэримэрэ.

КІэныбэ Нэфсэт Папа Римскэу Ионн Павел ЯтІонэрэм ирезиденциеу Ватикан дэтым орэд къыщиІуагъ, Шъачэ щыкІогъэ Паралимпиадэр зэфашІыжьы зэхъум хэлэжьагъ.

Нэфсэт фэгъэхьыгъэ тхыгъэхэр къыхэзыутыгъэхэ журналистхэм ар Золушкэм фагъадэу къыхэкlыгъ. Ау пшъэшъэжъыер жьэу ибэу къызэрэнагъэм изакъоми, игъашlэ зэрэмыпсынкlагъэр къегъэлъагъо. Дунаим щыхъурэр ынитlукlэ зэримылъэгъурэм къарыу лые Нэфсэт къыритыгъ. Мытхьаусыхэу, ежь ышъхьэ закъо

щыгугъыжьызэ псэоу зигьэсагъ. Паралимпиадэм зэрэщы агьэр пшысэ дахэм фэдэу ыгу къэкІыжьы. Макъэ къызырагъэ-Іум, зигъэхьазырынэу охътабэ иІэжьыгьэп, ащ къыхэкІэу Шъачэ къэкІогъэ къодыеу орэди къыщиІон фаеу хъугъагъэ. Сценэм къытехьагъэхэм ахэтыгъэх испанскэ орэдыю ціэрыюу Хосе Каррерас, цыфыбэмэ шІу алъэгъурэ Диана Гурцкаяр, нэмыкіхэри. Етіанэ чІышъхьашъом тет цІыф пстэумэ телевидениемкІэ алъэгьоу прожекторышхохи янэфынэ Ос Пшъашъэм ироль къэзышІырэ

Нэфыр къыппэзыгъохырэ пшъашъ Ильэс 14 нахь мыхъугъэу нахь къыпэблэгъэ цыфэу ијагъэхэр джэхэр, гукјэгъу зых

Нэфсэт къызэпагъэнэфыгъ. Ащ джэнэ фыжьыбзэр щыгъэу трибунэхэм ашъхьагъыкіэ «щыбыбатэщтыгъ». Ымакъэ зыфэдэр ежьыми ыгъэшіэгъожьыщтыгъ — чаныгъ, ошъогум изыгъ, дэхагъэ. Къушъхьэу Фыщт ышыгу дэкіоягъэу орэд къыіорэм фэдагъ.

Анахь зыщынасыпышогъэ мафэу Нэфсэт игъашіэ къы-хэхъухьагъэхэм ар ащыщыгъ. Паралимпиадэр зызэфашыжьым ыуж Хосе Каррерас Нэфсэт нэlуасэ зыкъыфишынэу зэрэфаер къыраригъэlуагъ. Нэфсэт гушом зэрихьэщтыгъ, ыгъэлъэпіэрэ орэдыюм готэу сурэт тырахыгъ, нэужым Хосе къыриюгъэ гущыіэхэр ошіэ-дэмышізу зэхихыгъэх: «Мэкъэ дэхэ дэдэ уиі».

Нэфсэт ятэ жьэу идунай ыхъожьыгъ. Етlанэ машинэ зэутэкlым янэу Разиетрэ ышыпхъоу Светэрэ хэкlодагъэх. Илъэс 14 нахь мыхъугъэу нахь къыпэблэгъэ ціыфэу иіагъэхэр ыухыгъэх. Ыгу зымыгъэкіодыгъэр искусствэм шіулъэгъу инэу фишіыгъэмрэ янэ-ятэхэр зэрэфэягъэхэу орэдыю хъунымрэ арых.

ИлъэсиплІ ыныбжьыгъэр Нэфсэт орэд къыІоу зырегъажьэм. Орэд къэІуакІэ зыщызэригъэшІагъэр Адыгэкъал, етІанэ къалэу Армавир дэт музыкальнэ училищэу зымылъэгъухэрэр зыщырагъаджэхэрэр къыухыгъ. Илъэс 13 зыщыхъурэм кІэлэцІыкІу хор цІэрыІоу Поповым ыцІэ зыхьырэм хэтэу сценэм къытехьи, зэрэдунаеу щызэлъашІэрэ Монсеррат Кабалье орэд къыдиІуагъ.

Нэужым Краснодар дэт музыкальнэ колледжыр къыухи тикъэлэ шъхьаlэу Москва кlуагъэ. Хоровой искусствэм и Московскэ академие «диплом плъыжькlэ» къыухыгъ.

Пшъэшъэжъые гушхом зэкъоныгъэр къызтыригъэкlyагъэп, сыдигъуи иlахьылхэр,

иныбджэгъухэр, икlэлэегъаджэхэр, гукlэгъу зыхэлъ цlыфхэр Іэпыlэгъу къыфэхъугъэх. Непэ Нэфсэт концертхэр къетых, бзэхэр зэрегъашlэх, тхылъыбэмэ яджэ. Бэмышlэу Московскэ Художественнэ театрэу Чеховым ыцlэ зыхъырэм рагъэблэгъагъ, кlэу роль гъэшlэгъон къыщыратыгъ. Ащ нэмыкlэу зы лъэбэкъу ин, лъэбэкъу гъэшlэгъон ышlыгъ — инструкторыр кlыгъоу парашюткlэ уашъом къепкlэхыгъ.

Къиныбэ зэпызычырэ адыгэ пшъашъэм дэгъоу къыгурыlуагъ уфэе дэдэмэ къыбдэмыхъун зэрэщымыlэр. Умышъхъахыным, угу умыгъэкlодыным мэхьэнэ ин ареты. Ежьым игъашlэ гъэшlэгъоны, гукlодыгъо иlэп, чан, къыдэхъурэ пстэумкlи цlыфхэм адэгуащэ.

Исабыигъом, ар зэрэхъущтыр ашІэрэм фэдэу, цІзу Нэфсэт ащ фаусыгъагъ. «Нэф къызпыкІырэр, нэфыкІз къыбдэгуащэрэр» ащ къекІы.

НЫБЭ Анзор.

Мы илъэсыр имыкІызэ унэ 14 агъэцэкІэжьыщт

Мы илъэсым къалэу Мыекъуапэ фэтэрыбэу зэхэт унэ 14 щагъэкіэжьынэу щытыгъ, ащ щыщэу 10-р атыгъах. Зэкіэмкіи ахэм ягъэкіэжьын сомэ миллион 43,3-рэ пэlуагъэхьащт. КъэкІощт илъэсым республикэм икъэлэ шъхьаіэ фэтэрыбэу зэхэт унэ 23-рэ щагъэкІэжьынэу агъэнэфагъ.

ГъэкІэжьын ІофшІэнхэм ядэгъугъэ къэлэ мэриер лъэплъэ, еуплъэкІу. ГущыІэм пае, агъэцэкІэгьэ ІофшІэнхэм щыкІагьэу афэхъугъэхэм апкъ къикlэу, фэтэрыбэу зэхэт унэу урамэу Юннатым тетым (иномер 24-рэ) ыІупэ зэрагьэдэхэжьыгьэр къетэкъохыжьыгъ.

Ар къызыкІетэкъохыжьыгьэр подрядчикым зэрагьэдэхэжьыгъэ материалхэу Краснодар къырищыгъэхэм ядэгъугъэ ыкІи Іофшіэным ехьыліэгьэ шіыкіэамалхэу агьэфедагьэхэм уагьэрэзэнэу зэрэщымытыгьэр ары. къыІуагъ къалэм ипащэ игуадзэу С. В. Сидоренкэм.

Мыекъуапэ ипащэу Алек-

сандр Наролиным пшъэрылъэу афишІыгьэм тетэу гьэцэкІэжьын Іофшіэнхэр зэрэзэшіуахыхэрэм лъыплъэщтхэу мэрием ыгъэнэфагъ. Комиссиер зыцІэ къетІогъэ унэм щыІагъ ыкІи ащ зэригьэунэфыгьэмкІэ, клей, сеткэ ыкІи краскэ халъхьэхэзэ декоративнэ-гъэдэхэжьын щыфэу фашІыгъэр къетэкъохыжьыгъ. Фабэр къэзыгъэнэжьырэ пкъыгьоу дэпкъым рагьэпытылІагьэр зэщыкъуагъэп. Джащ фэдэу унэм шынэгъакІэ иІэмэ зэрагъэшlагъ, ау хэукъоныгъэ къыхагъэщыгъэп.

ЗэкІэмкІи зэрарэу ашІыгъэр сомэ мини 150-рэ. Ау бэкіэ ащ нахыыбэщт зэкІэ щыкІагьэхэр дэгъэзыжьыгъэнхэм подрядчикым мылъкоу пэlуигъэхьан фаеу хъущтыр. БэкІэ нахь лъапіэу ыкіи нахь дэгъоу щыт материалхэр къащэфыгъэх, дэпкъым ышъхьагъкІэ зыгъэдэхэжьырэ пкъыгьор тегьэпытыхьэгъэным фэшІ хэгъэхъожь Іофшіэнхэр агъэцакіэх. Фэтэрыбэу зэхэт унэхэр гьэкІэжьыгъэнхэм ехьылІэгъэ программэм тегъэпсыкІыгьэу мы унэр гъэцэкІэжьыгъэным пэІуагъэхьанэу сомэ миллиони 4,7-рэ агъэнэфагъ. Ащ хэхьэ мылъку Іахь зэхэлъхьэ шіыкіэм тетэу къалэм ибюджет къыхахыгъэ сомэ мин 410-ри.

(Тикорр.).

«ЩыІэныгъэм пае шъугу къэжъугъэкІыжьых»

Джа ціэр зиіэ Іофтхьабзэр Адыгеим гъогурыкіоныр щынэгъончъэнымкіэ и Къэралыгъо инспекцие зэхищэгъагъ. Хабзэ зэрэхъугъэу, шэкіогъум иящэнэрэ тхьаумафэ гъогухэм атехъухьэрэ хъугъэ-шіагъэхэм ахэкіуадэхэрэм я Дунэе шіэжь мафэу илъэс къэс Урысыем щыхагъэунэфыкіы.

Мыекъуапэ дэт апшъэрэ ыкІи гурыт гъэсэныгъэ зыщызэрагъэгъотырэ учреждениехэм ачІэсхэр Іофтхьабзэм къырагъэблэгъагъэх. Аварие ужым къутэгъэ машинэхэр зыдагъэуцожьыхэрэ хэушъхьафыкІыгъэ чІыпІэм мыгъэ ахэр щызэрэугъоигъэх. А чІыпІэр аукъодыеу къыхахыгъэп — гъогурыкІоным ишапхъэхэр зыукъохэрэм тхьамык агъоу къяхъул эн ылъэкІыщтыр нэрылъэгъу къафэхъугъ.

Апчхэр зыхэгьэтэкъугьэ ыкІи

бильхэр зылъэгъугъэ ныбжьыкІэхэм ахэм арысыгьэ цІыфхэм къинэу апэкlэкlыгъэр агукlэ зэхашІагъ. Я 9-рэ классым ис Андрей ынэпсхэр къетэкъохызэ, гьогу-хъугьэ шІагьэу ыльэгьугъэм пшъэшъэжъые ціыкіу зэрэхэкІодагъэр къыІотагъ.

Гъогу хъугъэ-шІагьэхэм ахэкІодагьэхэм яшІэжь пае шэф остыгьэхэр хагьэнагьэх, шар фыжьхэр ошъогум дагъэбыбэягъэх.

Гъогум къытехъухьэрэ тхьамыкlагъохэм ахэкlодагъэхэм лъыр зытегъухьэгъэ автомо- Мыекъопэ Гупчэ мэщытым ыкlи

Свято-Никольскэ чылысым мэфэку мафэм Тхьэм ащафелъэјугъэх.

Мы мафэр шІэжь мафэу зэрэщытым имызакьоу, псаоу щы-Іэхэм шапхъэхэр амыукъонхэу, гьогурыкІоным хэлажьэхэрэм лъытэныгъэ зэфыряІэнэу ГИБДД-м икъулыкъушІэхэр ыкІи динлэжьхэр цІыфхэм къяджагъэх.

Тхьамык агъо къызэхъул и зидунай зыхъожьыгъэхэм азыныкъор зэрэныбжьыкІэ дэдэхэм, аныбжь илъэс 30-м зэрэнэмысыгьэм тегупшысэн фае. Анахь шъхьа эр — лъэсрык юхэми водительхэми гьогурыкloным ишапхъэхэр тымыукъонхэр, лъытэныгъэ зэфэтшІыныр ары. Джашыгъум хъугъэ-шІэгъэ тхьамык агъохэр нахь мак Іэ хъущтых.

баскетбол. апшъэрэ купыр

«Динамо-МГТУ-р» апэ

«Динамо-МГТУ» Мыекъуапэ — БК «Киров» Киров — 87:81 (23:27, 21:14, 22:16, 21:24). Мыекъуапэ шэкІогъум и 13-м щызэдешІагьэх. «Динамо-МГТУ»: Гапошин — 13, **Абызов** — **28**, **Хмара** — **6**, **Еремин** — **16**, Широков — **8**, Путимцев — **6**, Чуряев — 4, Ковалев, Милютин — 6.

ЯтІонэрэ ешІэгъум командэхэр яшъыпкъэу щызэнэкъокъугъэх. «Динамо-МГТУ-м» опыт зиІэхэу Максим Абызовыр, Артем Гапошиныр, Николай Ереминыр нахь къыхэщыгъэх. М. Абызовыр зэlукlэгъум къэгъэзапlэ фэзышІыгъэмэ ащыщ. ЗэкІэлъыкІоу гъогогъуищэ хъагъэм Іэгуаор ридзагъ, очкоуи 8 тикомандэ къыфихьи, бысымхэр хьакІэмэ апэ ишъыгьэх. Адыгеим испортсменхэр нахь зэгуры охэу, псынкіэу ешіагъэх.

Мы илъэсым «Динамо-МГТУ-м» зэlукlэгъуи 6-у иІагьэм текІоныгьэр къащыдихыгь, зэнэкъокъум апэрэ чІыпІэр щиІыгъ.

ШэкІогъум и 21 — 22-м «Динамо-МГТУ-р» Тобольскэ щы ук Іэщт чІып Іэ командэу «Нефтяникым».

ШЭКІОГЪУМ и 19-р — ТУТЫНЭШЪОНЫР ЧІЭДЗЫЖЬЫГЪЭНЫМ и ДУНЭЕ МАФ

Ор-орэу узэрэзэгоожьырэр къыбгуры Іомэ...

Илъэс къэс шэкlогъум иящэнэрэ мэфэку тутынэшъоныр чіэдзыжьыгъэным и Дунэе мафэ хагъэунэфыкіы. Тутыным псауныгъэм зэрарэу рихырэр бэшіагьэу агьэунэфыгьэу щытышь, анахьэу тхьабылхэм адэбз уз яІэ хъуным ищынагьо пстэуми апэу арышь къызыхэк ырэр, врач-онкологхэм мы гумэкіыгъом ренэу къыкіагъэтхъы, ціыфхэм япсауныгъэ ежьежьырэу яягъэ рамыгъэкіынэу къяджэх.

Медицинэ шіэныгъэм зэригъэунэфыгъэмкіэ, тутынэшъоным епхыгъэ щынагъоу псауныгъэм ылъэныкъокІэ къэуцун ылъэкІыщтыр цІыфыр ащ ешъонэу зыщыригъэжьэгъэ ныбжым, зэрешъорэ илъэс пчъагъэм ыкlи зы мафэм ришъурэр зыфэдизым яльытыгь. Тхьабылым адэбз уз иІэным ищынагъо нахь лъэшэу зышъхьащытхэу специалистхэм къыхагъэщыхэрэр аныбжь илъэс 15 мыхъузэ тутынэшъоныр къэзыштагъэхэр ары. Пстэуми ашІэн фае тутын ешъорэм пэблагъэу щыт цІыфым, Іугъор зыІузыщэрэм ипсауныгъи зэрар зэрэрихырэр, а узыр иlэным ищынагъо процент 30-у ащ къызэрэшъхьарыхьэрэр.

Врачхэм зэралъытэрэмкІэ, тутыным хэлъ никотиныр наркотическэ соединениехэм ахахьэми, ащ ешъохэрэм япроцент 25-р ары чІэзыдзыжьын зымылъэкІырэр. Адрэхэм къин къащымыхьоу тутыныр агъэтІыльын альэкІыщт. Ащ пае цІыфым теубытагъэ къызхигъэфэн ыкІи ащ лъэшэу фэенэу щыт.

Тутынэшъоныр чіэзыдзыжьы зышіоигьохэу, ау къызыщырагъэжьэщтыр зымышІэхэрэм непэ Интернетри, врачонкологхэри, нэмыкіхэри Іэпыіэгъу къызфагъэхъунхэ алъэкіыщт. Ащ амалэу иІэр макІэп, анахь шъхьаІэр уипсауныгъэ орорэу зэрар епхыжьыныр акъылынчъагъэу зэрэщытым уеуцоліэныр, лъэбэкьоу пшіыщтым ишіуагьэ къызэрэкіощтым шІошъхъуныгъэ фыуиІэныр ары.

Тутынэшъоныр чіэзыдзыжьыгьэхэм ащ ыпэкіэ псэу зашъощтыгъэр фэдитlукlэ нахьыбэ ашlын фаеу alo специалистхэм. Етlани зэ ащ уфежьэу узыфыримыкъужьыгъэ пае укъэуцу зэрэмыхъущтыр врачхэм къыхагъэщы, ар апэрэ фежьэгъум къызыдэхъурэр тутынашъохэм япроцент 30 — 40-р ары. Адрэхэм нахь охътабэ ящыкіагъ, нахь теубытагъэ хэлъэу ащ етlани фежьэнхэ фае. Уфаемэ, ар къыбдэмыхъунэу щытэп.

Псауныгъэм нахь лъапіэ ціыфым иіэп. Уиамал къызэрихьэу ар къэуухъумэн фае. Тхьэм псауныгъэ къышъует.

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

ПЕНСИЕХЭМКІЭ ФОНДЫМ КЪЕТЫ

АнаІэ зытырагьэтыщтхэр агъэнэфагъэх

Пенсиехэмкіэ фондым ирегиональнэ ыкіи чіыпіэ къулыкъухэм япащэхэмрэ хьыкум приставхэм яфедеральнэ къулыкъу июфышюхэмрэ джырэблагъэ зэіукютьу зэдыряють.

Ащ щытегущы агъэх къызэтын эк ыгъэ мэзибгъум к юзухэу фэхъугъэхэм, ПенсиехэмкІэ фондым ибюджет хагъэхьан фэе страховой тынхэмкІэ зэтеогъэ чІыфэхэр къягъэтыжьыгъэнхэм ехьылІэгъэ норматив шапхъэхэм агъэнафэхэрэр агъэцэкІэжьыхэ зыхъукІэ къафыкъокІырэ къиныгъохэм, джащ фэдэу а Іофым нахьыбэу шІуагьэ къегьэтыгьэным фэшІ тапэкІэ Іофшіэныр нахь дэгъоу зэрэзэхащэщт шіыкіэм.

Зэlукlэгъум зыщытегущыlэгъэхэ lофыгъохэм яхьылlэгъэ унэшъо гъэнэфагъэхэр аштагъэх. БгъуитІумэ ялІыкІохэм игъо алъэгъугъ чіыфэхэр къягъэтыжьыгъэнхэм фэші тапэкіэ зэгъусэхэу рейдхэр зэхащэхэзэ шІыгьэнэу. Ащ нэмыкІзу, игьо альэгьугь сомэ мини 10-м нэсэу чІыфэ зытелъхэу, хьыкум унашъокІэ ІэкІыб къэралхэм кІонхэ фимытхэу агъэпсыщтхэм яспискэ зэхэгъэуцогъэн зэрэфаер.

Игъом ыкІи икъоу аратыщтыгъэх

2015-рэ ильэсым ичьэпыогъу мазэ ипіальэм ехьуліэу, зэпыугьо афэмыхьоу пенсиехэмрэ социальнэ пособиехэмрэ Пенсиехэмкіэ фондым и Къутамэу Адыгэ Республикэм щы эм аритыгъэх. Районхэм ащыщ горэми ащк э зэпыугьо щыфэхъугьэп.

Урысые Федерацием ПенсиехэмкІэ ифонд ибюджет къыхэкІэу тиреспубликэ щыпсэурэ нэбгырэ мини 124-мэ пенсиехэмрэ нэмыкі социальнэ тынхэмрэ аратых. А пчъагъэр зэкіэ республикэм щыпсэухэрэм япроцент 27,6-рэ мэхъу. ПенсиехэмкІэ фондым и Къутамэу Адыгэ Республикэм щыІэм чъэпыогъум ахэм ясчетхэм сомэ миллиардрэ мин 442-рэ аригъэхьагъ.

(КъызыкІэлъыкІорэр шэкІогъум и 17-м къыдэкІыгъэ номерым ит).

Фаризэт ащ лъэшэу ыгъэгушІуагъ. КІомэ иджанэу зыщилъэщтым нахь дахэу дышъэ бгырыпхыр тырилъхьащт, пэІо цыкоу дышъэкіэ идыкіыгьэр пилъхьажьыщт. Ицуакъэ, тырку пшъашъэхэм зэрашІырэм фэдэу, дышъэ ахъщэ ціыкіухэр тыридэщтых. Ащ фэдэ щыгъын дахэ ичылэ дэсхэм ащыщ зыми зэримыІэщтыр Фаризэт дэгьоу ешІэти, лъэшэу кІоным дэгу-Іэщтыгъэ. КъызэкІожьым, инысэхэм, къызэрэфыщытхэм пымылъэу, шІухьафтынхэр аритыгъэх. Афэгубжынэу, хьал-балыкъ унэм къырилъхьанэу фэягъэп. ШІэхэу Айтэч дэкІон, мыхэм зэрахэмысыжьыщтыр хьакъэу ешІэшъ, агу ІаекІэ къимынэжьы шіоигъу.

Джэгу макъэм зыкъыригъэ-Іэтэу нахь къэІу къэс ыгу нахь къэбырсыры. ЗэкІэ къэзэрэугьоифэ зэгоуты. Инысэхэм яплъи, нахь шъуашІоу ежьыр къызэрэлъагъорэм рыгушхожьэу зэплъыжьыгъ. КъыздэкІуагъэхэм афэгушІохи, шъхьадж зыдэуцупхъэм кІуагъэ. Нысэхэр шхынхэр зыщызэрахьэрэм зежьэхэм, Фаризэт къеджагъэх. «Унагъо ис шъузхэр ары ар зиlэнатlэр», ыlуи афэгубжыгь. Ежь ичІыпІэр пшъэшъэ къашъохэм ясатыр ары. АІощтым енэгуеу джэгур зиджэгу бзылъфыгъэр Фаризэтрэ янэрэ нахь ныбжь зиІэ хьакІэ лъапІэхэр зыдэщысым ыщагъэх.

- Асыет, уипшъашъэ мыкІэ къызыкІэпщагъэр сыда? Нысэхэм адеlэнэу гъакlоба?! ыІуагъ Лацэ.
- Mo тlэкlу тахэтынышъ, тыкІожьыщт, сиІофхэр хъатэхэп. КІо, тыкъэмыкІохэныр къысфегъэкlугъэпти, «тафэгушІон» тІуи тыкъэкІуагъ...
- Пшъашъэхэр зыдэщыІэм шъущи ахэжъугъэуцу, — ыlуагъ ныоу щысыгъэм ащыщ горэм.
- Сыда ахишІыхьащтыр пшъэшъэ зидэмыкІохэм? Тыркум ятэ-янэхэм къафищагъ, Іофыр къыщымыгъупшэу мыкloжьыныр ары.
- Къыщыгъупшагъэми зыкІи къыхэщыщтэп шъыу, ащ фэдэ ихъой alo?! — Фаризэт къыфеплъэкlызэ къыlуагъ.

АІохэрэр Фаризэт ежь зэрэфэгъэхьыгъэр къыгурыІуагъ. Къашъохэрэм яплъызэ апэ ащ гу лъитагъэп, джы къыгуры-Іуагъэу машІом есты щыт. Янэ къыдэІэпыІэнэу еплъыгъ шъхьаем, ащи зи къымыІоу щытыгъ. Щысхэм губж къахэмыхъухьафэ ыІуи, бысымгуащэм Фаризэт ыІапэ ыубыти, къашъохэрэм ахигъэуцуагъ. «Іофэп къысэпэсыгьэ чІыпІэр зэ сыубыты-

Джэгур кІощтыгъ, ау ежь макІэу къагъашъощтыгъ. Зыдытыращэщтыгъэхэр ліыкухэр ары, зы кІэлэ зикъэмыщэ къыдагъэшъуагъэп. Уджыр пщынаом къызыхедзэм, Фаризэт чІыпІэ фагьотыгьэп. Изакьоу шытыгь. ШъхьакІом ышхэу ыІупшІэхэм яцакъэ, ыІэмычІэ пытэу зэкІекъузэ щыт. Шапсыгъэ нахь дахэ имысэу, джэгум анахь дахэу фэпагъэу дэтым уджым къыщыдэшъон къыдэкІыгъэп. «Сыдэу бэрэ уджыр кlopa?!»

Зэгу, марышъ Айтэч ыщэнышъ, Бжъэдыгъу Гуащэ щыхъущт. Джэгур заухым, пшъашъэу дэтыгъэр зэкІэ кІалэхэм

- зэбгыращыжьыгъ. Фаризэт изакъоу, янэ лъыхъузэ, кІэлэ купэу щытхэр зэдэгущыІэхэу зэхихыгъ:
- Сыда Фаризэт пшъашъэхэм ахишІыхьагъэр? СызэрэщыгъуазэмкІэ, тыркулІ иІэба?! Сыдигьо щегьэжьагьэу шъузхэр пшъашъэхэм ахэуцохэу хъугъа?!
- ЛІы зиІэ бзылъфыгъэу зильытэрэп ащ. Ильэсырэ зигъусэри, зыдэщыІэри амышІэу къыхэти къэкІожьыгъэшъ, джы Айтэч ежэшъ щыс.
- Мары джыдэд?! Боу бэрэ ежэн. БэшІагъэ зыщыгъупшэжьыгъэр, Бжъэдыгъу ис анахь пшъэшъэ дахэм ипшъэшъэ унэ имыкІ у ис. Сыди орэхъу, апэрэр зэкlэ Айтэч икlac.
- А сипшъашъ, цІыфхэр джауштэу гъэпсыгъэх. Зыгорэм адрэр ыумысын, ыушІоиныр инэрыгь. ЕтІани пшъэшъэ щысыр боу Іофы. Ар апчым фэдэу къэбзэн фае! О илъэсрэ уздэщыІэр амышІэу укъэтыгъэгущ, сипшъашъ. Джы чылэм хъулъфыгъэ уигъусэу укъэкІожьыгъэшъ, ари уимылlэу olo. Сыда къашІошІын фаер?!
- На-ан, шъыпкъэр къэсlотагъ, нэмык! къэсюжьын щыІэп!
- А къэмыІогъагъэгущэми нахьышІугъ! Джы удэкІуагъ cloy ясюшъущтэп, о къапюрэр нэмыкІышъ. УиІоф джы зытетымкІэ, кІэлэ зикъэмыщэ уадэжь псэлъыхъо къэкощт пшюшымэ, ухэукъо. Зы ны ощ фэдэ фащэу ыдэщтэп.

Агъэежьыгъэхэм яжэжьхэрэп. Ахэр янэ къыријуи чъыежьынэу, чІэхьажьыгъ шъхьаем, чъыен ылъэкІыщтыгъэп. А бзыу цІыкІоу набгьом къизыгьагъэр ыгу къэкІыжьи, зыфигъэдагъ. Унэу зыщапІугъэм ифэжьырэп, лые ихъухьагъ. Инамыс чіым щизы ашіи, ыгу алъабжъэхэр къыхагъанэхи, ыпсэ хагъэІэжьыгъ. Адэ сыда а бзыу ціыкіум ышіагъэр?!

АхэбыбыкІыжьыгъ! Нэфшъагъом дэжь шагум макъэхэр къыщыјугъэх. Шъхьаныгъупчъэм Фаризэт зеплъым, Илхъан къыдэхьагъэу ылъэгъугъ. Ятэрэ арырэ зэдэгущыІэхи хьакІэщым ихьагъэх. Бэ темышІэу къылъагъэкІуагъэх. Илхъанрэ ятэрэ щысыгъэх.

сыгу зэрэпщэфыгъэр ары. Сэ усищыкІагъ. СыгушІозэ уздэсщэжьыщт, укІэмыгъожьымэ, vичIыпІэ хьазыр.

— Пчэдыжь тызэlукlэщт, ыІуи. Фаризэт къикіыжьыгъ.

Зыми зи римыІонэу рихъухьагъ. «АмышІахэу сыкъэкІожьыгъагъэба, амышахэуи сыдэкlыжьыщт». Неущ тыркур зэрэкloжьыщтыр ашІэ. Фаризэт зи къызхигъэщырэп. Мосэ хьакІэм фашіэхэр фаугьоинэу, агьэкіотэжьынэу ыкъохэм атыригъэпытыхьагъ. Зыми Фаризэт шІоІофыгъэп ыкІи рыгущыІэщтыгъэхэп.

Нэфылъыр къызэкІичыгъ. Шыхэр кум кlaшlaгьэх, гьомылэкІэ аушъагъ. Илхъан агъэкІотэжьынэу зэкІэ къикІыгъ. Ыпхъу псаоу къызэрафищэжьыпъэм пае зэрэфэразэхэр джыри palyarъ, laплl къарищэкlыжьи шэсыжьыгьэ. Фаризэт ціыкіуцІыкІоу къикІошъи, зыми зи римыюу ку цыпэм пытысхьагь. Щытхэм ающтри амышіэу щтагъэхэу дыигъэм фэдэу зэтенагъэх. Ятэ зи ымыloy хъурэм къеплъы, ышхэм шы Іупэр аубытыгъэу ашІэщтым къежэхэу къэуцугъэх. Асыет ыпхъу къыгъэуцунэу къыкІэрылъэдагъ.

— Хьау, нан. Сэ джаущтэу исхъухьагъ. Насып щыси!эщтэп мыщ, шъори шъунапіэ къэшъумыІэтэу егъашІэм шъухэтыщт. СыхэкІуадэмэ, Тхьэм джаущтэу сфиухыгъ.

Илхъан ышхэм къякІуалІи иунэ къызщагьотыщтыр къагуригъэlуагъ. Фаризэт шъхьэгъусэкІэ зэриштэрэри къариІуагъ. Ышхэр гупсэфыгъэхэу ТукТотыгъэх.

— Гъогумаф, сипшъашъ. ЦІыфмэ ающтыр къыттекІуагъ, тыамалынчъэу къычІэкІыгъ. Ощ фэдэ пшъэшъэ Іуш зэрэспіугъэм сырэгушхо. Тхьэм насыпышю уеш! — ыуи янэ ынэпсхэр къызэрэкІуагъэхэр зыми къымылъэгъунэу ІукІыгъ.

— Нысэхэр, сыгу шъуабгъэрэп. Джаущтэу тищыІэныгъэ жъалымэу щыт. Тхьэм насыпышіоу шъущегьаі. Зыгорэкіэ сышъолъэ Іущт, мы унагъом кІэлэцІыкІу нэмыкІ къимыхъухьанэу, зи сэ сигъогу къырымыкІожьынэу! Сырыраз шъузэрэслъэгъугьэмкІэ. Джыри, Тхьэм ыІомэ, тэзэрэльэгъущт! ариІуагъ Фаризэт.

Пчэдыжь нэфшъагъом Мосэ ищагу ку зэкІэшІагъэр Фаризэт исэу къыдэкІыжьыгъ. Ышхэм чылэгъунэм нэс къагъэкІотэжьи агьэзэжьыгь. ЧыжьэкІэ Фаризэт бзылъфыгъэ закъоу чылэгъунэм щыпсэущтыгъэр щытэу ылъэгъугъ. Ар ежь фэдэу атыгъугъагъ, ау къатырахыжьи къащэжьынэу хъугъагъэ. Насыпынчъэу, цІыф къемыкІуалІзу, изакъоу мэпсэу. Ынэпсхэр нэгу зэлъагъэм къечъэхызэ Фаризэт Іэ къыфишІыщтыгъэ.

ИлъэскІэ узэкІэІэбэжьымэ, нэгъойхэм зашІуигъэбылъызэ, чылэм зэрэдэкІыгъагъэр къешІэжьы. Ежь-ежьырэу зышапІугъэ къуаджэм дэкІышъ, хымэ чІыгоу, джы гупсэ фэхъущтым мэкІожьы. НэплъэгъукІэ джыри зэ чылэр къызеплъыхьажьым, ышхэу къыкІэлъыплъэхэрэмрэ бзылъфыгъэ тхьамыкІэу зэпымыоу Іэ къэзышІыщтыгъэмрэ къылъэгъужьыгъэх. Ежьми бзылъфыгъэм Іэ фишІыжьи, ынэпсхэр Илхъан къымылъэгъухэзэ, ІэплъэкІымкІэ ылъэкІыжьыгъэх...

> ЗэзыдзэкІыгъэр Хьабидэт.

— ХЬЭКІЭКО Фатим Сихымэ чІыгу ПОВЕСТЬ

— Тыркум къелыжьыгъэр неши четйА дитэч ишэн къыхьыщтэпышъ, ащ уеджэнджэшыжьынэу щытэп.

 КъызыкІигъэзэжьыгъэри сшІэрэп шъыу?! ЕтІани анахь гъэшІэгъоныр, тыркур имылІэу, чэщ къэс къамэ азыфагу илъыгъэу къэбар къејуатэ!

Раризэт гъозыр къышъхьа рехы шъхьаем, ариюжьын иІэп. Джахэр alyu шыу купыр дэкlыжынь. Зэхихыгьэхэр ыгу итысхьагъэу, ылъэкъуитІу ерагъэу зэблихыщтыгъэ. Янэ къызэригъотыгъэм тетэу, къызэхэмыфэнэу ыІэ зытыригъэкІагъ.

– А сипшъашъ, сыдэу укІыфа? Сыда къыохъулІагьэр?

— Нан, сыда цІыфмэ ясшІагъэр? Сыда мырэущтэу къызкІысэгупшысэхэрэр дэеу? Илхъан силіэп, нан, пшіошъ гъэхъу, ІапэкІи къызнэсыгъэп. Унэм сэрырэ адырэ бзылъфыгъэхэмрэ тигъэпытыхьагъэу тисыгъ. ИунэІутрэ ежьыррэ хъулъфыгъэу тлъэгъугъэр.

– Сэ Айтэч джыри сыщэгугъы, — ымакъэ ефэхыгъэу Фаризэт къы-Іуагъ.

– Уемыж, нынэ, ар апэ итэу къэмыкІощтхэм ащыщ. Айтэч анахь дахэхэмрэ анахьышІухэмрэ зэсагъэр, уадэжь къыгъэзэжьыщтэпышь, зышыгъэгъупш.

– Адэ сыда сшІэщтыр, нан?! Сызэрэзэгоутыгъэр ошіа сыкъэкіожьыфэ? Чэщи мафи Тхьэм селъэІущтыгъэ сыкъэжъугьотыжьынышъ, сыкъэшъущэжьынэу, ау лъэшэу сыхэукъуагъ. Зи къысэжа-

гъэп ыкІи къысщыгушІукІыгъэп.

- Аущтэу умыlo, сипшъашъ. ЗэкІэми шІу утэльэгъу, узэкІодыми боу тыгуІэжьыгъ.

- Адэ сяти, сшыхэри, синысэхэри мыщ фэдэу сыда къызкіыздэгущыіэхэрэр?! Зэкіэ зыгъапэрэр сыдэкІуагъэмэ, сыдэмыкІуагъэмэ ары. Джыри зэ къэсэю, сыдэкіуагъэп. Тхьэми, цІыфхэми апашъхьэ сыщыкъабз!
- Зэкіэ сэ сшіошъ мэхъу, сипшъашъ, ау къыосющтыр зы. Мыщ бзылъфыгъэ насып щыбгъотыжьыщтэп. Спсэ пэтыфэ сэ сыкъыбготыщт, ау етІанэ сшіэрэп. Удакіоми, узыдэкіощтыр лыгъуабэ гор е пшъэшъэжъэу пшыхэм яунэ укъинэжьыщт. Ахэм яшъхьэгъусэхэр сэ ажэхэшъ ары нахь, уашхынэу зэгоутых.
- Сыда силажьэр?! Хым сызэримытхьэлагъэу, тэлаум сызэримыхьыгъэр ара?! Сэ силажьэр сызщагъэежьыгъэм къызэрэзгъэзэжьыгъэр ары.

- Мыр къыбдэгушыІэ шІоигъу,— ыlуи ятэ икlыгъ.
- Сыдэу ухъура, Фаризэт? Сыдэущтэу уахътэр бгъэкІуаъа?
- Зэкlэ дэгъу. Сызэщыгъэп. Ары шъхьаем, тхъагъо унэмэ акІэслъагъорэп, зыгорэм угу хигъэкІыгъа?!
- Хьау. Зыми сыгу хигъэкІыгъэп.
- Сэ гущы!э остыгъагъ шъуадэжь укъэсщэжьынэу. СигущыІэ къэзгъэшъыпкъэжьыгъ. Ау о къызэрэптефэу къыппэгьокІыгъэхэп. ЗгъэшІэгъощтэп узэрамыштэжьыгъэр къапіомэ. КъэкІуагъа уадэжь уикІасэу Іэуж зэптыгъэр? Сыдигъуа шъуиджэгу?!
- ЩыІэщтэп. ЕгъашІэм щыІэщтэп! ЗэкІэ зыфэпІогъагъэмэ саlукlагъ, Илхъан. СыкъызэрэкІожьыгъэмкІи, сызэрэпсаумкІи сыкІэгьожьыгь. ТичІыпІэхэр дэхэ дэдэх, ау сэ чыпіэ ахэм ащысиіэжьэп. Тэрэз сянэ ыІуагъэр, сэ мыщ бзылъфыгъэ насып щызгъотыгъэп ыкІи щызгъотыжьыщтэп.
- Адэ сыд пшІэнэу уихьисап? Сыд ипхъухьэми къыбдезгъэштэщт, гущыІэ остыгъагъ, сэгъэцакІэ.
- Ащ фэдэ адыгэ бзылъфыгъэ къыІоныр епэсыгъэп, ау сыольэІу, сыздэщэжь Тыркуем. Узэрэфаеу къыздэзекly, пІэ силъ. Уфаемэ сящ, уфаемэ уадэжь сыкъигъан.
- Ар къызэрэохъулІэщтыр сшІагъэ. Ау о ар унитіукіэ ппъэгъунау сыфаягъ ЯпІуагъа уиехэм? УкІэгъожьыщтыба?!
- Хьау, ясІуагъэп, оры засІорэр. Спсэ сыхагъаІи, набгъом сыкъырадзыгъ.
 - Сыд набгъуа?
- Зи арэп, бзыухэм зафэзгъэдагъ ныІэп. Бзыу цІыкІур нэмыкІ набгъо ышІынэу быбыжьыгъэ. Сэ къэсІонэу сызыфэягъэр къэсlуагъ, джы о зэрэпіу. Сэркіэ зэкіэри зы хъугъэ. Нэгъойхэр къакІохи сызатыгъум, синасып джащ щысыухыгъ. Ащ дэжьым ар къызгурыІогъагъэп. Сызэрэдахэу, сызэрэшіыкіашіор сіоу сыхэтызэ, джар къысэхъулІагъ.
 - **БЗЭДЖЭЖЪЫКЪО** Сэ къыуасІомэ сшІоигьор,

9

(КъызыкІэлъыкІорэр шэкІогъум и 14-м къыдэкІыгъэ номерым ит).

Артур. УкъаубытыгъэкІи, сыд хъугъэкІи уемыуцуалІ. «Сыплъэгъугъэп» пІощт, и все.

Стас. Урекіокіын урагьэкіокіымэ... «Мыр къэщэф, мыр къахь. Унэм картоф илъэп, бжьын илъыжьэп» — джары егъашіэм узыхэтыщтыр.

Эдик. Ар апэрэ мафэм къыщегъэжьагъэу шъузым зызэребгъэльэгъурэм ельытыгъ. Унэхэр фэбгъэlаехэмэ, кlэзэзэу бгъэсэн фае, къыбгурыlуагъа?!

Артур. Ну да! Ащкіэ о успециалист бэлахь, опытышхо уиі. Шъузым ыюрэм лъэбэкъукіэ ублэкіын уфитэп, укіишіэпагь.

Эдик. Сшъхьэ зэрэузырэм ори къыхэмыгъахъу! Сабыитlум сыкъеубыты нахь, сэ ащ бэшlагъэу кlезгъаlэщтыгъэ,.. ау...

Артур. Эйт, силіы тыгъужь!.. Стас. «Тыгъужъ оlуи?» Хэт ар зыlуагъэр! Ошlа? Ощ фэдэ гъакъэу ку чіэгъым чіэсыгъэр ары зыlуагъэр. Умышіэшъущтыр умыіоба. О кіыуамыгъаіэмэ гушіо, сихьатіэхъу!

Артур. Век живи, век учись, понял. «Шъузыр ппшъэ къыдэмыгъэтІысхь» тхьапшырэ ос-Іуагъа? Подкаблучник несчастный?

Стас. А-а-а, зэрэхъурэмкіэ, сэ ліыгъэкіэ къэсэжъугъэщэнышъ, етіанэ шъукъыздэхьащхыжьыщт «подкаблучник» шъуюзэ, ара?

Артур. Ладно, это твои проблемы. Ащ нахьышІу, моу къаІуи зэ — сыд мыхъунэу хэплъэгъуагъэр зы мафэ озгъэлъэгъугъэ Шыблэкъомэ япшъашъэ? «Ари хъущтэп» пІуи, пыуупкІыгъ. Причину нам до сих пор не сказал, черкес несчастный.

Стас (къэгубжы). А кlал, сыдэу тезэщыгъа мы уиурысыбзэ. Урыс щысэп мы чlыпlэм, адыгабзэкlэ къаlоба!

Артур. Сыда, адыгабзэба сызэрэгущыІэрэр? Укъызыбгырыоу... псих... нервы надо беречь! Сэ на чистейшем адыгейскэм языке сыкъэгущыІэ, понял? Сыд Шыблэкъомэ япшъашъэ илажьэр сэlо?

Стас. Ашъыу, сшІэрэп... Шыблэкъу... Щынагъо... Шыблэм фэдэхэмэ... Ащ япхъухэр зыфэдэхэр хэт ышІэра?.. Сыфаеп, къысэкІущтэп...

Эдик. Эй, о плъэкъуацІэ пщыгъупшэжьыгъа? Пщыпыир Шыблэкъом нахь даха?

Стас. Сэ слъэкъуацІэр — Пщыпый! Пщымэ япый.

Артур. Ну да, ты же революционер... Сыда, къыокlунэу костюмэ зэпылък в уенэгуя мыр? Боу пшъэшъэ дах, вся экзотичная... Дартур. Но

Стас. Дэхэ къодыер икъущтэп...

Эдик. Дахэуи, дэгъоуи, хъупхъэуи, Іушэуи, дачи иІэу, машини, унэ зэтети иІэхэу, яти миллионерэу — тыдэ къыпфитхыщта ащ фэдэ пшъашъэ?

Артур. Ты сначала спроси «Ащ фэдэ пшъашъэ щыla?» Іуи, понял?

Эдик. Хьау, ащ фэдэхэри щыlэх, ау ахэри бай лъэхъух! О сыд уиlэр, Пщыпый зэрэплъэкъуацlэм нэмыкlэу?

Стас. СищыкІагъэп шъыу сэ иунэ зэтети, имашини... сыгу рерэхьи...

Артур. Къэбар къэмыlуат... Олахьэ бгъотынкlэ орэшlи ащ фэдэу баеу... угушlозэ къэпщэным... Не надо сказки...

эным... Не надо сказки... **Стас.** Эй, кlалэхэр, шlу ПЭРЭНЫКЪО Чатиб

Сыфаеп къэсщэнэу! Сы — фа — еп!!!

ЕдзыгъуитІу хъурэ комедие

Хэтхэр:

Пщыпый Стас — илъэс 27-рэ ыныбжь. Анжела — Стас ышыпхъу нахьыжъ. Гощнагъу — ахэм ян — бзылъфыгъэ дах, зыщэн ыгъотмэ, дэкlожьынэу хьазыр. Эдуард — Стас иныбджэгъу. Артур — Стас иныбджэгъу.

Фатимэт-Фотя — Стас къыщагъэр, илъэс 30 ыныбжь, пкъы дахэ иІ, ынэгукІэ дахэп. Русита — псэлъыхъо дэгъу лъэхъу.

Дискотекэм, нысэщэ джэгум къыщышъохэрэ кlэлэ-пшъэшъэ зытфых. Къалэр ары зыщы-хъурэр, непэрэ маф.

плъэгъун фаеба егъашІэм узыкІыгъущтыр? ШІу умылъэгъоу сыдэущтэу укІыгъущта?

Эдик. Къызыпщэкіэ тіэкіу-тіэкіузэ уесэжьыщт...

Стас. Ащ фэдэ сыфаеп сэ... Сесэжьынэуи сыфаеп, языбгъукіэ сырекіокіынэуи сыфаеп. Къасщэрэм шіу слъэгъоу сыкіыгъунэу сыфай.

Эдик. Ащыгъум уджэнэт бзыуба! Тхьэр етагь о къэпщэщтым! ПІэгу исэу пІыгъыщт! Джэнэт бзыу...

Артур. Нет, ты не орел, дорогой! Не орел.

Стас. Орба орелыр! «Жьыгъэбыу» зыфаlорэр ощ фэдэр

Артур. Эй, делэ зыкъэмышlэу къаlо моу. Последний раз сыкъыоупчlы, тэкlya, тэмыкlya?

Стас. Хьау, Хьатыухьаблэ тыкіощтэп, ау некіо, паркым тыкіощт. Зыпчыхьэ пшъэшъэ дахэу тльэгъугьагъэм тепсэльыхьошт.

Эдик. Пшъэшъэ дэхэ Іаджи паркым къыдэхьэ. Хэт ащыщуу?

Стас. Сэ слъэгъумэ къэсшlэжьыщт. Некlox.

шіэжьыщт. Некіох. **Эдик.** Хьау, кіалэхэр, сэ паркым сыкіощтэп, сэкіожьы.

Стас. Еу-еу, игъом умыкlожымэ хьэр псашъо уигъэщэщт уидэхэрозэ.

Артур. Давай, давай! (Екlых). Къэлэ паркыр. Натхъо Джанхъот ежь иорэдэу «Адэ сыда джы къэхъугъэр» къеlо радиомкlэ. Русетэ изакъоу пхъэнтlэкlум тес, ылъакъохэр зэтедзагъэхэу, сигарет псыгъо кlыхъэр lyгъэнагъэу зышlомыдэеу щыс.

Стас. Уипчыхьэ шlу, Русите. Русита. Сэ сцlэр Русита, а не Русите.

Артур. Но Русите, типа, пофранцузский нахь дахэу зву-

Русита. Сыда, о уфранцуза?

Артур. Почти. Привет, мэдмаузель.

Русита. Драсте.

Стас. ТыкъэтІысы хъущта? Русита. Занято.

Артур. Интересно, кем занято? Тэ зи ощ щэхъу щысэу тльэгъурэп.

Русита. Сяжэ къэкІонхэу. Местэхэр афэсыубытыгъэх.

Стас. КІо къыІухьэхэмэ тытэджыжьын шъыу. *(МэтІысых.)*

Русита. Мы паркым пхъэнт вкор дэтыр шъуфикъурэба? Стас. О уадэжь тыкъэт в сы

тшІоигьоу тыкъыІухьагь. **Русита.** Сыд шъуилъэгъуныр, къашъуІо.

Артур. Русите, короче, мы кlалэм типа, ыгу урехьы. Уда-кlомэ уищэнэу хьазыр.

Русита. Интересно, надеждэ горэ шъостыгъэу щыта? Зыпчыхьи ащ фэдэ Іоф сиІэп сІуи шъосІогъагъэ.

Артур. Къытэпіогъагъ, ау тэ тиіофыр тыпсэлъыхъоныр ары, о уиіофыр укъеуцоліэныр ары.

Русита. Ащыгъум сыкъеуцуал прэпышъ, шъосэlо.

Артур. Сыд пай шъуlуа, хотелось бы знать?

Русита. Во-первых, в ближайшие 10 — 12 лет сыдэкон мурад сиlэп. Во-вторых, сыдакомэ сыздэкощтмэ о уакъыхиубытэрэп, сикlэлэжъ.

Стас. Ащ фэдизэу сыда мыхъунэу схэплъагъорэр?

Русита. Первое. О уянэ улъэхэсынэу уфай всю жизнь. Сэ гуащэ сыфаеп. Сишъхьэгъусэщтым изакъоу сыдыщыІэнэу сыфай.

Артур. Сыда, гуащэр что, крокодил что-ли? Къыоцэкъэщта?

Русита. Хуже крокодила. Къысэцэкъэщтми, къысэмыцэкъэщтми сыфаеп гуащэм сылъэхэсынэу. СшІэрэри, сІорэри зэкІэ зэригъафэу... Не надо.

Стас. Ащыгъум о узыфаер яни, яти имыlэу, инкубаторым къырищыгъэу арба? Ащ фэдэ цlыф мэхъуа?

Артур. Или сирота казанская, ибэ хъураеу, арба о угу рихьыщтыр?

Русита. Сэ сыгу рихьыщтыр сэ къэзгъотыщт, без адвокатов. Ащ шъо зешъумыгъэгъап. Стас. Етlани сыда узыфэ-

мыер? **Русита.** Сызыфэмыяхэр тхьа-

мыкіэ-нэкіакъэр ары. О ахэм уащыщ.

Стас. Сыд фапшіэра о

сытхьамыкіэ-нэкіакъэмэ? Уни сиі, гъабли сигъаліэрэп, Іофи сэшіэ.

Русита. А квартирэжъ ціыкіоу шъуиіэр ара зигугъу пшіырэр? Ара сызэрыбгъэсыщтыр сыкъыбдакіомэ?

Стас. Адэ сыда узыфаер? Русита. Сэ сызыфаер особняк иlэу, импортнэ машинэ иlэу, дачэ иlэу ары!

Артур. «С милым и в шалаше рай» aloy зэхэпхыгъэба, дахэ?

Русита. Я тебе не «дахэ». Уиадыгэ псэлъыхъуак!э сищыкагъэп сэ, ош!а? У меня есть имя!

Артур. Адэ lae cloмэ нахь тэрэза? Дахэ — это означает дахэ.

Русита. Не надо. Сэшіэ сэ шъуичіэгъчіэлъ гущыіакіэ къикІырэр. Чылэм сыдэмысыгъэми, сыделэп. Короче, мне ваш шалаш без лампочки до лампочки. Сэ с милым в особняке нахь къэсэштэ.

Стас. Ар о уиаужырэ джэуап, ара?

Русита. Ары.

Артур. Сыда, ныо охъуфэ, типа, ущысын угу хэлъа? Это не аллергия!..

Русита. Сэщ фэдэхэр ныо охъуфэ щагъэсыхэрэп. Ау джыри илъэсипшІ горэм зызгъэтхъэн сыгу хэлъ.

Артур. УдакІомэ утхъэщты-

Русита. Хэта зыІуагъэр? Сыда ащ тхъагъоу хэлъыр? Ліым иджанэхэр, илъэпэд шіоихэр зэрэбгыкіыщтыр ара тхъагъор? Отвалите! Пока не нуждаюсь. Етіанэ ліы сищыкіагъэ зыхъукіэ сыдэкіощт. Сэ джыри сыныбжьыкі, щыіакіэм Іэшіугъакізу кіэлъыр зэкіэ зысыуплъэкіухэкіэ, етіанэ ліы-жъоліы, кіалэ-гъуалэ зыфэпіощтхэм тягупшысэщт.

Стас. Зэрэхъурэмкіэ дэкіон

Іоф уиІэп.
Русита. Сыда сэ сиІэ-симыІэм шъуиІофэу хэлъыр, в
конце концов? Я птица высокого полета. Куда хочу туда
лечу.

Стас. Арэу лъагэу удэмыбыбай. Укъефэхын плъэкlыщт, laev ыгъэузышт.

Русита. Ащ шъо зешъумыгъэгъап. Ощ нахь тэрэзыlу сэ сызылъыхъурэр, дорогой.

Артур. Ничего, дорогая. Ори, короче, узылъыхъурэм зэгорэм уlyкlэн.

Стас. ХъяркІэ. (ЕкІыжьых). Русита. Прощайте! (КІалэхэр языбгъукІэ рекІокІыхэшъ).

Стас. Осlогъагъэба сэ зи къызэримыкlыщтыр. Зышlодгъэшlыжьэу. Ащ фэдэ шъуз къэощэкlэ уигъэтхъэна?!

Артур. Хьау, категорическэу къыбдезгъаштэрэп. Шъуз дэгъу хэкlыщт а сызыхэплъагъэм.

Стас *(ыгъэш lагъоу)*. Сыдэущтэу? Хьашхъурэ lум шъуз тэрэз хэк lына?

Артур. Хьашхъурэlу, ау зыбгъасэкlэ шъуз Іэсэ шІагъо хэкІыщт. И притом она породистая, плъэгъурэба ителосложение...

Стас. Таущтэу сэбгъэгъэсэщта? Бгъэсэн плъэкlын бзылъфыгъэп ар. А слъэгъурэм ухэтми ежь уигъэсэн.

Артур. Шы мыгъасэр зэрагъасэрэм фэдэу бгъэсэщт! Шхор теплъхьанышъ, шхомлак1эр пытэу уубытынышъ, къамыщыр дэпІыгъэу...

Стас. Ихъяр олъэгъу, сыфаеп.

Артур. ИтеплъэкІэ дахэба. (*ЩхыпцІызэ*). Особеннэу сигарет кІыхьэр Іугьэнагьэ хъумэ, дэхэ дэдэ мэхъу. Вся ажурная такая?

Стас. Сам ты абажур. Сыда итеплъэ есэбгъэшІэщтыр?

Артур. Орыба къэсщэщтыр дэхэн фае зыlуагъэр?

Стас. Дэхэ къодыекіэ сыда, ишэнкіэ хьашхъурэіумэ... Некіожь.

Артур. НекІожьмэ-некІожь. Давай ащыгъум, короче, дискотекэм тыгъакІу, ащ пшъашъэр щыхъой, адыгэ пшъашъэу щыІэри бэ.

Стас. Хьау, мыпчыхьэ зыми

стас. хьау, мыпчыхьэ зыми тыкlожьыщтэп. Дискотекэм неущ пчыхьэ тыкlощт Эдики гъусэ тшlынышъ. Ащ фэдэ loфхэмкlэ Эдик ары laзэр. Некlo.

Артур. Ашъыу, некlомэ-некlo! *(Екlых.)*

Гощнагъо иун. Гощнагъорэ Стасрэ.

Гощнагъу. А нынэ, а сикlал. Адэ джыри мощтэу бэрэ тыщы на Сыукlытэжьырэп джыри — къэпщэн гухэлъ уиlэба? Сэри Іэпы нэгъу горэ сищыкlагъэба?

Стас. Сыд, тян, джыри къеплъэшъожьагъэр? Сыд ащ фэдизэу мы унэ цlыкlуитlум умышlэшъунэу илъыр?

Гощнагъу. А нынэ, сэри сэпшъыба, сыныбжьыкіэ зэпыт пшіошіа? Сабый ціыкіу гори сакокі исын фаеба?

Стас. Тян, мы орэдым узэремызэщырэр! Сабый уакок исынэу узэгоутымэ, муары тигьунэгьумэ зытфых яl, апэхэр ушюжьхэу, ащыщ горэкъаныхи, уакок игъэтысхьи укъэнэжьыгъ.

Гощнагъу. А Тхьэр къысэуагъ сэ, сыдэу уделэ дэда! Зыгорэм исабый сыда есш!эщтыр, тэ сабый ти!энэу ары нахь сэ сызыфаер.

Стас. Сыда, муары Анжелэ щы шъыпкъэ иІ, машалахьэу, ахэр оуехэба?

Гощнагъу. Ахэри сэсыех, сипшъэшъэжъые иех, шъхьае ахэр Къэрэукъох нахь, Пщыпыйхэп.

Стас. Мам, а тян, сыфаеп сэ къэсщэнэу... Джыри жьы... игьо къэсыгьэп джыри...

Гощнагъу. Лыжъы охъуфэ ущысыщта? Бэшlагъэу блэкlыгь уикъэщэгъу...

Стас. Сыгу рихьын сапэ къифэрэп... Хэт къапщэми хъунэу щыта?
Гощнагъу. Улъымыхъоу бгъотына? Ежь-ежьырэу къэщэныр

къэкіощт пшіошіа? Удэгущыіэн фае, уепсэлъыхъон фае. **Стас.** Сыфаеп... Сшіэрэп

шъыу сэ псэлъыхъуакlэ... Гощнагъу. Ащ фэдиз ищыкlагъа упсэлъыхъоным? Сыгу урехьы пшъашъэм епlошъурэ-

Стас. Сыфаеп... Къэсщэнэу сыфа-еп!

Гощнагъу. Сыдэу сыунэхъугъ сэ... Хэт фэдэ ухъугъа? Уятэ тхъамыкlэр бзылъфыгъэкlэ

боу бэлахьыгь. **Стас.** Сэ сятэ фэдэ сыхъугъэп.

Гощнагъу. Адэ уяна узыфэдэр? (Мэщхы.) Сэщ фэдэ ухъугъэемэ бэшlагъэу къапщэщтыгъэ... Сэ уятэ зэ сызытепльэм... блэзгъэкlыгъэп, зыlэкlэсыубытагъ, алахьэм джэнэтыр къырет... Джары сянэжъ тхьамыкlэм лlы щыlэжьэп зыкlиlощтыгъэр.

(Джыри къыкІэлъыкІощт).

ТЕАТРЭМРЭ ЛИТЕРАТУРЭМ И ИЛЪЭСРЭ

ШІулъэгъур лъышІэжьым шІокІыгъэп

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театру Цэй Ибрахьимэ ыцІэкІэ щытым спектаклэу «ЛъышІэжь» зыфиІорэр апэрэу непэ къыщагъэлъэгъощт. Испанием идраматургэу Федерко Гарсиа Лорк ытхыгьэр Емыж МулиІэт адыгабзэкІэ зэридзэкІыжьыгъ.

Къэбэртэе-Бэлъкъарым ирежиссерэу ЕмкІужь Андзор спектаклэу ыгъэуцугъэр мыгощыгъэ шІульэгьум фэгьэхьыгь.

Пшъашъэр унагъо ихьаным ыпэкІэ иІахьылхэр игухэлъхэм ащигъэгъозагъэх, нысащэр аублагъ. Джэгум купышхор щыуджызэ,

ошІэ-дэмышІэу пшъашъэм зигъэбылъыгъ, ипсэлъыхъо шІуиушъэфи, нэмыкІ хъулъфыгъэм дыщыІэнэу гьогу техьагъ.

Псэлъыхъо кІалэм къехъулІагъэр лъэшэу ыгу къеуагъ, икъэщэн ІэкІэзыхыгъэр ялІаипый арэу къычІэкІыгъ. Псэ-

лъыхъо кlалэм иныбджэгъухэр, Іахьылхэр игъусэхэу икъэщэн лъыхъугъэх, пшъашъэр къагъотыжьыгь, зытыгъугъэри ащ ыпашъхьэ щытыгъ.

Плъыр-стырым хэтыхэу хъулъфыгъитіури кіуачіэкіэ зэпэуцужьыгъэх. Къамэхэр къашти, нахь лъэшымрэ зафэмрэ язэрэмыгьашІэу пшъашъэр къяплъызэ зэзэуагьэх. А зы нэгьэупІэпІэгьум къамэхэр лыдыхэзэ хъулъфыгъэ ныбжьыкІэхэм утынхэр зэрахыгъэх, зыгори зэфамыгъэгъоу къамэхэмкІэ заухьэзэ, зым зыр ыукІыгъ. НэбгыритІури кІочІаджэ хъугъэхэу шъабэу зэхэфагъэх, Іапліэу зэращэкіыжьыгъэм ыгъэфэбагъэхэп, ялІакъохэм тхьамык агъоу къафахьыгъэр шъэфы хъугъэп, хьадагъэм зиІэтыгъ... Пшъашъэм хъулъфыгъэ хьадэхэм ыкІыб афигъэзагъ, ылъакъохэм амыІэтыжьэу чІым зыфищэигъ...

Спектаклэм шІульэгъу къабзэр

къыщагъэлъагъо, ау гур зыгъэузэу кІ эухым плъэгъурэм уигъэрэхьатырэп. Артистхэу къэгъэлъэгъоным хэлажьэхэрэр бэ мэхъух. Къашъохэр гъэшІэгьонэу къашІых, орэдышъом уимыгъэрэхьатэу, гур «зэридзэу» зэп къызэрэхэкІырэр. Артистхэу Уайкъокъо Асыет, Хьэлэщтэ Саныет, Кушъу Светланэ, Ордэн Фатимэ, Нэхэе Мэрджанэт, ХьатхьакІумэ Аскэрбый, Жъудэ Аскэрбый, Мурэтэ Рустам, Къэбэхьэ Анзор, Бэгъушъэ Анзор, Джымэ Заремэ, КІэмэщ Разыет, Евгения Арзумановам, нэмыкІхэм ярольхэр къызэрашІыхэрэм уасэ фэтшІынэу игъо тифэщт. Къыхэдгъэщынэу тызыфаер Уайкъокъо Асыет е Жъудэ Аскэрбый ярольхэм гукІэ зафэмыгъазэу уяплъын зэрэмылъэкІыщтыр ары. Нэпсыр къызэхыгьэ артистхэм спектаклэр къызаухыкІэ уадэгущыІэныр къин. Режиссерэу А. ЕмкІужьым тызэрэщигъэгъозагъэу, ащ фэдэ къэгъэлъэгъонхэм Іоф адишіэзэ, щыІэныгьэр зытетым тетэу цІыфхэм агуригъа о ш оигъу. Рольхэм псэ къапызыгъэк эрэ артистхэм режиссерыр афэраз.

Шэкlогъум и 19 — 20-м Лъэпкъ театрэу И. Цэим ыцІэкІэ щытым «ЛъышІэжьыр» апэрэу къыщагъэлъэгъощт. Театрэм ихудожественнэ пащэу Шъхьэлэхъо Светланэ литературэм и Илъэс Урысыем зэрэщык орэм епхыгъэу спектаклэр зэрагъэуцугъэм къытегущы агъ. Искусствэр зышІогъэшІэгъонхэр къэгъэлъэгъоным еплъынхэу С. Шъхьэлахъом ригъэблэгъагъэх.

Сурэтхэр спектаклэр агъэхьазырзэ театрэм къыщытетхыгъэх.

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

> Редакциер зыдэщыІэр: 385000,

къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр:

52-49-44, редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр:

52-16-77. E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ -идоГет еПпПР шІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

OAO-y «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкІэмкІи пчъагъэр 3250 Индексхэр 52161 52162 Зак. 988

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

> Редактор шъхьаІэр Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр

> МэщлІэкъо Саид

Редактор шъхьа Іэм игуадзэр пшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр Хъурмэ Хъусен

ТИКЪЭГЪЭЛЪЭГЪОНХЭР

Японием иІэпэІасэхэм уагъэгъуазэ

Гъэсэныгъэм, экономикэм, культурэм, спортым, нэмыкІхэм уатегущыІэ зыхьукІэ, адрэ хэгьэгухэм Япониер къахэбгъэщы пшІоигъоу зэфэхьысыжьхэр ошІых. КъокІыпІэм щыпсэурэ льэпкъхэм яискусствэхэмкІэ Къэралыгьо музееу Мыекъуапэ дэтым къыщызэІуахыгьэ къэгъэлъэгъоныр Японием ищыІэкІэ-псэукІэ щыщ.

Нэфсэт, Адыгэ Республикэм ІэкІыб хэгъэгухэм къахагъэщыультурэмкіэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Нафиса Васильевам, нэмыкІхэм зэхахьэм къызэрэща-Іуагьэу, цІыфым лъытэныгьэ зэ--ешил мелинени дединпефед лъагьо. Шэн-хабзэхэр зэрэзепхьэхэрэм утегущы!эным фэш! искусствэм гукІэ зыфэбгъэзэныр нахьышlу. «Музеим ил!эш!эгъу. КъокІыпІэм илъэпкъхэм яискусствэ Урысыем и Къыблэ фэгьэхьыгь» зыфиюрэ юфыгьор Къокыпіэм и Къэралыгъо музееу Москва дэтыр илъэси 100 зэрэхъурэм ехьылагъ. Японием исурэтышіхэу Утамаро, Сяраку, Хироситэ, фэшъхьафхэм ятворчествэ музеим къыщагъэлъагъо.

Адыгеим исурэтыші ціэрыіоу, архитекторэу Бырсыр Абдулахь икІэлэгъур ыгу къыгъэкІыжьызэ, студентэу къыдеджэщтыгъэхэм еплъыкізу яіагъэхэр къыіотагъэх.

Музеим идиректорэу Кушъу Япониер ушэтын ІофыгъохэмкІэ щтыгъ, хэгъэгум иискусствэ дунаим щызэлъашІэщтыгь.

КъокІыпІэм и Къэралыгъо музееу Москва дэтым къикІыгъэ Анна Пушаковар къэгъэлъэгъоным къытегущыІэзэ, Японием ищыlакіэ нэмыкі хэгъэгухэм къахигъэщыгъ. Живописым, графикэм, искусствэм инэмыкІырэ лъэныкъохэм зафигъази, мафэ къэс хэгьэгум щальэгьурэр тарихъым инэкІубгъохэм арипхыгъ.

ЦІыфыр зэрэшхэрэм, изыгъэпсэфыгьо уахътэ зэригъакІорэм, зызэрифапэрэм, модэм куоу уатегущыІэным фэшІ культурэм укъыщыуцуныр нахь тэрэз. Японием 1603-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу шэн-хабзэу щагъэфедэщтыгъэм непи осэ ин фашІы. Искусствэм иамалхэмкІэ дэхагъэу тхэлъыр къэдгъэлъэгьон тлъэкІыщтэу сурэтышІхэм алъытэ.

шІухьафтынхэр хашІыкІхэу Японием зыщаублагьэр я VIII-рэ лІэкъызэрэхигъэщыгъэу, 1700 гравюрэ пэпчъ осэ макІэ фашІызэ сатыу зэрашІыщтыгъэр ары. ЦІыфхэм мылъкушхо искусствэм хамыльхьэу сурэт гьэшІэгьонхэр яІэ хъущтыгьэ.

Адыгеим щыцІэрыІо сурэтышІхэу Къуанэ Аслъан. Гъогунэкъо Мухьарбый, Бырсыр Абдулахь музеим къэкІуагъэхэм гущыІэгъу афэхъугъэх. Японием исурэтышІхэм искусствэм щыпхыращырэ лъагъохэм ащыщ М. Гъогунэкъор къытегущыІэзэ, апэу къыхигъэщыгъэр сурэтыші пэпчъ щыіэныгъэр дэгъоу къызэрэгурыІорэр ары. Хэгъэгум итарихъ, искусствэр хъугъэ-шІагъэмэ япхыгъэу зэрэщытыр сурэтхэм ахэолъагьо.

Японием итворческэ ІофышІэ-

Пхъэм пкъыгъохэр, нэпэеплъ хэм бзылъфыгъэм ищыlaкlэ искусствэм къыщызэlуахыным фэшl зэгъэпшэнхэр ашІыщтыгъэх. КиташІэгъур ары. Анна Пушковам гава Утамаро бзылъфыгъэм къыхэфэрэ зекіокіэ 12 зэфихьысы-1930-рэ илъэсхэм искусствэм жьыгъ. ГущыІэм пае, бзылъфызырагьэушьомбгьугь. Хэкіыпіэ дэ- гьэр щыс, еджэ, хэдыкіынхэм гьоу нахьыпэкlэ къагъотыгъагъэр апылъ, бэдзэрым кlyaгъэ, нэмыкіхэри сурэтышіым къегъэлъагъох. Бзылъфыгъэр сыдигъуи дахэу мэзекіуа, сыда анахьэу къызэрашІэжьы шІоигъор?

> Къэгъэлъэгьоныр мэзитІум къыщымыкІэу музеим щыкІощт. Анна Пушковар ятІонэрэу тиреспубликэ къырагъэблэгъагъ. Тикъушъхьэ льагэхэр, цыфхэм ящы акіэ ыльэгъугъэх. Лъэпкъ мэфэкІхэм ахэлажьэ шІоигъу, ау уахътэр фикъурэп. Къэгъэлъэгъон гъэшІэгьонхэр Мыекъуапэ щызэхэщэгъэнхэм джыри кІэщакІо фэхъун имурад. Адыгэ Республикэм дунэе мэхьанэ зиІэ искусствэ щалэжьыгъэу елъытэ.

> Сурэтхэр музеим къыщытетхыгъэх.

Нэкіубгьор зыгьэхьазырыгьэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.